

**PROJEKČNÍ ATELIÉR PRO DOKUMENTACI,
PRŮZKUM A OBNOVU HISTORICKÝCH STAVEB, s.r.o.**

Komenského 264/5, 500 03 Hradec Králové, tel.: 773 930 755, e-mail: virakocha@centrum.cz

 <div>PROJEKČNÍ ATELIER PRO DOKUMENTACI, PRŮZKUM A OBNOVU HISTORICKÝCH STAVEB S.R.O.</div> <div>IČ: 06226787; DIČ: CZ06226787 ADRESA: KOMENSKÉHO 264/5, 500 03 HRADEC KRÁLOVÉ GSM: 773 930 755, E-MAIL: VIRAKOCHA@CENTRUM.CZ</div>	KRAJ: STŘEDOČESKÝ		ZAK. Č.: 052020		
	OBEC/ KATASTRÁLNÍ ÚZEMÍ: PŘEROV NAD LABEM/ PŘEROV NAD LABEM		SOUŘAD. SYSTÉM: S-JTSK		
	OBJEDNATEL: ČESKÝ ROZHLAS, VINOHRADSKÁ 12, 120 99 PRAHA 2		VÝŠKOVÝ SYSTÉM: Bpv		
	AKCE:		STUPEŇ:		
VED. PROJ.: ING. MILOŠ KUDRNOVSKÝ	STAVEBNĚ-TECHNICKÝ PRŮZKUM OBJEKTU ZÁMKU V PŘEROVĚ NAD LABEM		FORMÁT: 1*A4		
ZOD. PROJ.: ING. MILOŠ KUDRNOVSKÝ			MĚŘITKO:		
SPOLUPRÁCE: ING. VÁCLAV HORÁK ING. TEREZA LAŽOVÁ MGR. RENATA VESELÁ MGR. JOSEF ŠVEJNOHA			DATUM: 11/2020		
			OZNAČ.:	PARÉ. Č.:	

Obsah

1.	IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE.....	1
2.	ÚVOD.....	3
3.	ZAMĚŘENÍ STÁVAJÍCÍHO STAVU OBJEKTU	3
4.	POPIS OBJEKTU	3
5.	FOTODOKUMENTACE OBJEKTU	27
6.	DĚJINY OBJEKTU	28
7.	RESTAURÁTORSKÝ PRŮZKUM A ZÁMĚR FASÁD OBJEKTU.....	39
8.	BIOLOGICKÝ PRŮZKUM A NÁVRH SANAČNÍCH OPATŘENÍ.....	40
9.	PRŮZKUM VLHKOSTI A SALINITY ZDIVA A NÁVRH OPATŘENÍ.....	43
10.	STAVEBNĚ TECHNICKÝ PRŮZKUM OBJEKTU.....	43
11.	NÁVRH OPATŘENÍ.....	44
12.	KVALIFIKOVANÝ ODHAD NÁKLADŮ.....	46
13.	PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY A TECHNICKÝCH NOREM	47

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

1.1 Údaje o stavbě

a) název stavby

Stavebně-technický průzkum objektu zámku v Přerově nad Labem

b) místo stavby

Kraj: Středočeský

Bývalý okres: Nymburk

Obec: Přerov nad Labem

Katastrální území: Přerov nad Labem

Číslo popisná: 17; 242;

Číslo parcelní: st. 78; st. 79; st. 81; 128; 129;

Číslo památky v Ústředním seznamu kulturních památek: 33826/2-1942

c) předmět dokumentace

Předprojektová příprava

1.2 Údaje o vlastníkově

Obchodní jméno: Český rozhlas

Sídlo: Vinohradská 1409/12, Vinohrady, 120 00 Praha 2

IČ: 45245053

DIČ: CZ45245053

Kontaktní osoba: Ing. Pavel Krejčí

Tel.: 737 262 194

E-mail: pavel.krejci@rozhlas.cz

1.3 Údaje o zpracovateli dokumentace

Hlavní projektant

Obchodní jméno: Projekční ateliér pro dokumentaci,
průzkum a obnovu historických staveb, s.r.o.

Sídlo: Komenského 264/5, 500 03 Hradec Králové

IČ společnosti: 06226787

DIČ společnosti: CZ06226787

Tel.: 773 930 755

E-mail: virakocha@seznam.cz

Jednatel společnosti: Mgr. Renata Veselá

Autoři dokumentace: Ing. Miloš Kudrnovský, Mgr. Václav Horák,
Ing. Tereza Lažová, Mgr. Renata Veselá,
Mgr. Josef Švejnoha
Zodpovědný projektant: Ing. Miloš Kudrnovský
ČKA: 4027, obor architektura

Subdodavatelé:

Zpracovatel restaurátorského průzkumu:

Obchodní jméno: MgA. Jiří Kudrna,
Sídlo: Jeseniova 27, 130 00 Praha 3
IČ společnosti: 86581813
Tel.: 724 941 295
E-mail: jiri.kudrna.rest@centrum.cz
Autoři dokumentace: MgA. Jiří Kudrna, MgA. Ema Kamas

Zpracovatel biologického průzkumu:

Obchodní jméno: Inreco, s.r.o
Sídlo: Škroupova 441/9, 500 02 Hradec Králové
IČ společnosti: 48155586
DIČ společnosti: CZ48155586
Tel.: 775 777 810
E-mail: rohlicek@inreco.cz
Jednatel společnosti: Mgr. Renata Veselá
Autor dokumentace: Ing. Petr Rohlíček
Zodpovědný projektant: Ing. Petr Rohlíček
ČKAIT: 0600825, obor pozemní stavby

2. ÚVOD

Zámek v Přerově nad Labem je v současné době bez využití. Majitel objektu si je však vědom, že jeho stav není vyhovující. Zámek je nemovitou kulturní památkou, což klade zvýšené požadavky na veškeré práce spojené s jeho obnovou. Již od započetí prací je proto nutná kontinuální mezioborová spolupráce a detailní znalost stavby.

Pro potřeby zjištění aktuálního stavu zámku byl vypracován stavebně technický průzkum a s ním související specializované průzkumy. Na základě jejich výsledků je navržen koncepční záměr obnovy zahrnující postup (etapizaci) i způsob sanace stavby. Předkládaný dokument předprojektové přípravy odsouhlasený zástupci státní památkové péče bude výchozím podkladem pro navazující projekční činnost.

3. ZAMĚŘENÍ STÁVAJÍCÍHO STAVU OBJEKTU

Pro přesné zaměření objektu byla vybrána metoda tvorby detailního virtuálního polygonového modelu. Základem pro jeho tvorbu byla data z laserového scanneru. Pro nivelaci modelu byla použita libela integrovaná ve scanneru.

Ke sběru dat, potřebných pro vytvoření virtuálního 3D modelu, byl použit laserový skener Faro Focus 3D. Skenování proběhlo na 449 různých pozicích, v exteriéru s rozlišením 3 a 6, v interiéru 8 a 12 mm/10 m.

Bodová mračna, jako produkty laserového 3D skenování z jednotlivých pozic v prostoru, byla vzájemně hrubě orientována podle přirozených referenčních bodů (rohy, otvory, výstupky...) a následně přesně sesazena metodou hledání nejmenší možné průměrné vzdálenosti bodů dvou mračen ve 3D prostoru. Po přesném sesazení všech mračen byla provedena filtrace dat, zahrnující redukci prostorového šumu, odstranění bodů mimo oblast zájmu a podle zakřivení povrchu optimalizovanou redukci celkového počtu bodů. Následovala triangulace bodového mračna do podoby polygonového modelu. Výsledný model je tvořen cca 130 miliony trojúhelníků.

Plány byly vytvořeny zobrazením virtuálního modelu v ortogonální projekci.

Zaměření stávajícího stavu objektu je samostatnou přílohou.

4. POPIS OBJEKTU

Zámek v obci Přerov nad Labem se nachází nedaleko známého Skanzenu Polabského národopisného muzea a silnice III. třídy č. 2724. Přístup k objektu je zajištěn ze severu příjezdovou cestou z vedlejší silnice. Areál zámku je uzavřen parkovou zdí, která v místě příjezdové cesty přechází ve vysokou zastřešenou zděnou bránu zdobenou rustikou. Brána je rozdělena na samostatný klenutý průjezd a průchod pro pěší. Oba stavební otvory jsou vyplněny jednoduchou otvíravou mříží. Při západní straně příjezdové cesty se nachází domek

čp. 242. Ve východní kamenné parkové zdi je umístěna ještě kovaná branka. Cesta přechází v kamenný most o jednom doposud nezazděném mostním oblouku vedoucí přes suchý hradní příkop, který obklopuje zámek ze všech stran. Parapetní zdi mostu jsou provedeny ze smíšeného zdiva a kryty kamennými deskami. Opěrné stěny hradního příkopu jsou vystavěny z kamenného zdiva. Most ústí na pomyslné obdélníkové nádvoří zámku.

Do dnešní doby se z objektu dochovala pouze dvě křídla, východní a jižní, která na sebe kolmo nasedají. Před severním průčelím východního křídla jsou patrné zbytky křídla severního. Jedná se o sedm širokých obvodových pilířů s pozůstatky okenních parapetů. Tři východní pilíře jsou dokonce stále propojeny klenutými nadpražími okenních nik a přisedají k východní stěně východního křídla. Skupinu doplňují dva subtilnější vnitřní pilíře. Kamenné zdivo místy vyspravené cihlami je z větší části již bez omítek.

Východní křídlo probíhá rovnoběžně s výše zmíněnou silnicí III. třídy. Jeho fasádu zdobí převážně psaníčková sgrafita. Omítka ale postupně podléhá vlivům povětrnosti a místy opadáva. Stěnu zakončuje okapní římsa. Křídlo uzavírá valbová střecha s nástřešním žlabem, z jejíhož hřebenu ční tři komínová tělesa vázovitého tvaru. Střešní krytinou je řezaná břidlice. Východní průčelí východního křídla je opatřeno třemi neomítanými opěrnými pilíři sahajícími přibližně do úrovně stropu 1.NP. Nejjižnější z nich vizuálně dělí fasádu na dvě části. Jižní část čítá dvě nadzemní podlaží. V 1.NP se nacházejí dvě obdélníková okna s delší vertikální osou, která ovšem neleží ve stejné výšce. Kamenná špaleta je členěna kamenným rámem ze sloupku a poutce na čtyři osově souměrné části, dva obdélníky a dva téměř čtverce v horní části. Vzniklé díly jsou vyplněny vždy jedním otvíravým křídlem se skleněnou výplní do olova s šestihrannými terčíky. Obě okna jsou ze strany exteriéru chráněna jednoduchou neotvíravou mříží. Ve 2.NP jsou umístěna tři menší obdélníková okna s delší vertikální osou v kamenné špaletě. Okenní otvory jsou opět rozděleny dřevěným poutcem. Každá ze dvou horizontálních částí je vyplněna dvěma okenními křídly se zdvojenou skleněnou výplní. U okenních parapetů 2.NP přecházejí psaníčka ve sgrafito ornamentální.

Severní část tohoto průčelí je vertikálně rozdělena čtyřmi řadami otvorů. Těsně nad úrovní soklu se nacházejí dva podélné větrací otvory vedoucí do suterénu. V úrovni 1.NP se jedná o jedno malé obdélné okénko s delší vertikální osou a jednoduchou výplní v kamenné špaletě, další dva drobné otvory a jedno úzké okénko rozdělené do třech čtvercových částí, které je situované mezi dvěma opěrnými pilíři nedaleko severovýchodního nároží. Ve 2.NP jsou umístěna čtyři dřevěná obdélníková okna s kamennou špaletou rozdělená dřevěným poutcem a sloupkem do čtyř částí, z nichž každá je vyplněna zdvojeným okenním křídlem. Poslední nadzemní podlaží této části je zdobeno ornamentálním sgrafitem, které kontinuálně navazuje na jižní část průčelí. Stěnu zde proráží čtyři okna podobná těm z nižšího podlaží. Jsou ovšem jinak podélně rozmístěna. Ve výškové úrovni, kde se mění typ sgrafita, jsou osazeny dvě zední kleštiny, které se na fasádě uplatňují především v podobě jednoduchých kovaných závlačí.

Omítka severního průčelí je na rozdíl od většiny zámku bílá a hladká. Spodní část severního průčelí východního křídla mírně zakrývají pozůstatky křídla severního. Nejvýraznějším prvkem je ve 3.NP umístěná zastřešená terasa s dřevěným vyřezávaným zábradlím. Prodlouženou střechu vynášejí čtyři dřevěné vyřezávané sloupky čtvercového průřezu. Z lodžie vedou čtyři symetricky umístěné otvory. Dvoje jednokřídlé dveře v dřevěných zárubních se nacházejí ve střední části stěny. Rámová konstrukce dělí výplň na spodní dřevěnou část a šest symetrických čtvercových prosklených okének umístěných ve dvou sloupcích. Po jejich stranách jsou umístěna dvě dřevěná okna. Okenní otvor je rozdělen dřevěným sloupkem a poutcem na čtyři osově symetrické části, z nichž horní dvě jsou téměř čtvercového tvaru. Každý vzniklý díl je pak uzavřen skleněnou zdvojenou jednokřídlou otvíravou výplní. Veškeré dřevěné konstrukce včetně okenních rámu a dveří jsou opatřeny tmavě hnědým nátěrem.

Severní průčelí pod terasou je vertikálně rozděleno mělkým rizalitem při západní straně. Jeho dominantou je kamenné balustrádové schodiště o jedna dvaceti stupních probíhající podél stěny průčelí a vedoucí z nádvoří ke vstupu do 2.NP. Na podestě umístěný dveřní otvor s kamennou zárubní je opatřen dřevěnou dveřní výplní rámové konstrukce s tmavě hnědým ochranným nátěrem. Rám dělí dveře křížem do čtyř shodných obdélníků, jejichž výplň z dřevěných prken je vedena diagonálně. Nade dveřmi je umístěn obdélníkový nadsvětlík s jednoduchou skleněnou výplní do olova. Západně od dveří se nachází dřevěné obdélníkové okno rozdělené poutcem a sloupkem do čtyřech částí opatřených zdojeným okenním křídlem. Z exteriéru je okno chráněno jednoduchou neotvíravou mříží. V přízemí východní části bez rizalitu se nacházejí levé dřevěné dveře v dřevěné zárubni. Prkna tvořící dveřní křídlo jsou skládána diagonálně a uprostřed tvoří čtverec postavený na špičku. Podobné dveře, tentokrát pravé, vedou z východní strany zmíněného rizalitu do prostoru pod schodištěm. Oboje dveře jsou opatřeny tmavě hnědým ochranným nátěrem.

Západní průčelí východního křídla se obrací do bývalého nádvoří. Fasáda je opět zdobena psaníčky. Pásky zdíva mezi okenními otvory 2. a 3.NP a ukončením střechy ozvláštňují sgrafita v podobě arkád. Mezi okny 3.NP přecházejí sgrafita do lesních motivů. Stěnu zakončuje okapní římsa. Omítka není v dobrém stavu. Mnohé části již opadaly, jiné jsou vypouklé a odloučené od samotného zdíva. Pod některými okenními otvory jsou na omítce patrné vlivy srážek. Místy je omítka i zčernalá. Ze soklu omítka vlivem vlhkosti opadala. U paty stěny byl vyhotoven průběžný výkop odvětrávacího systému, který je zakrytý novodobými pochozími rošty. Při severozápadním nároží je připevněn svod dešťové vody. Obvodová nosná stěna je přibližně ve čtvrtině délky podepřena neomítaným opěrným pilířem sahajícím do úrovně stropu 1.NP. V koutě, kde se východní křídlo setkává s křídlem jižním, byl vystavěn mělký rizalit zakončený v úrovni stropu 2.NP oplechováním. Omítka rizalitu svou zdobností navazuje na hlavní část západního průčelí. Asi v polovině délky křídla je v soklu proraženo drobné čtvercové okénko vedoucí do suterénu. Jižněji od tohoto otvoru jsou umístěny levé dveře rámové konstrukce, která dělí dveřní křídlo křížem na čtyři shodné obdélníky. Jejich výplň je kladena diagonálně. Uprostřed rámu je umístěn malý diamant. Dveře jsou natřeny světle hnědým nátěrem, který je místy oprýskaný. Kliky dveří je železná, kovaná. Na kamennou zárubeň dveří navazuje kamenný obdélníkový nadsvětlík se skleněnou výplní. Dále jižně od opěrného pilíře jsou ve stěně umístěna dvoukřídlá vrata rámové konstrukce zakončená segmentovým obloukem. Křídla dveří jsou do kamenné zárubně zavěšena pomocí kovaných závěsů. Kliky s destičkou je také kovaná. Vrata jsou opatřena hnědým místy ztmavlým nátěrem. Posledním vstupním otvorem do přízemní části východního křídla jsou dveře téměř shodné s prvními popsányými v tomto odstavci. Jsou tentokrát levé, osazené v jednoduché kamenné zárubni pomocí kovaných závěsů. Jsou opatřeny kovanou klikou s podložkou a hnědým ochranným nátěrem. Kamenná dveřní zárubeň je na jižní straně utopena ve výšce zmíněném rizalitu. Tvoří tak pouze tvar obráceného písmene L. Na všech těchto dveřních otvorech je patrný vliv povětrnosti. Úzké dveře v koutě jsou asi do čtvrtiny své výšky porostlé zelenou řasou. Ve 2.NP proráží obvodovou stěnu tři shodné okenní otvory s kamennými špaletami. Jejich výplň tvoří dřevěný rám, který dělí obdélníkový otvor jedním sloupkem a poutcem na čtyři osově symetrické díly. Dva spodní díly jsou obdélníkové s delší vertikální osou, horní dva pak téměř čtvercové. Výplň tvoří vždy zdvojené zasklené dřevěné otvíravé křídlo. V koutě u rizalitu je umístěno výrazně menší obdélné jednokřídlé okno v kamenné špaletě. Dvě okna ve 3.NP jsou obdobné konstrukce, jen poněkud větší. Všechny rámy popsáných oken jsou opatřeny tmavě hnědým ochranným nátěrem. V západní straně střechy východního křídla se nacházejí čtyři čtvercové střešní revizní otvory. Jeden nevysoko nad nástřešním žlabem přibližně uprostřed. Další tři pak vždy po jednom pod komínovými tělesy.

Jižní křídlo probíhá kolmo na křídlo východní. Je chráněno sedlovou střechou, jejíž hřeben je nižší než u křídla východního. Krytinou zůstává řezaná břidlice. Ze severní strany střechy vystupují čtyři komínová tělesa různých obdélníkových průřezů. Nad komínovými tělesy jsou umístěny čtvercové revizní otvory. Vnitřní nosná protipožární stěna křídla navazující na západní průčelí křídla východního vystupuje nad úroveň střešní krytiny a je zakryta měděným oplechováním. Dešťovou vodu odvádí nástřešní žlab.

Severní průčelí jižního křídla je vertikálně rozděleno na dvě části hlubším rizalitem při východní straně. Ten je ještě dále vizuálně rozdělen zdobností omítek. Podél paty stěny probíhá odvětrávací výkop zakrytý novodobými pochozími rošty. V koutě, kde se potkávají obě křídla je nepříliš široký pás hladké bílé omítky, která je místy zčernalá a částečně opadáva. V přízemí v tomto pásu se nachází vstup do křídla. Jedná se o dvojkřídlé masivní dřevěné vyřezávané dveře v kamenné zárubni opatřené zdobným kováním, klikou s destičkou, válcovými panty a klepadly. V horní části mají obě křídla drobný zasklený otvor ve tvaru kosočtverce. Dřevěná dveřní výplň je až nad okopnici porostlá zelenou řasou. Dveře jsou opatřeny tmavě hnědým nátěrem. Nade dveřmi je umístěn zasklený segmentový nadsvětlík v kamenném rámu s volutovým klenákem. Nadsvětlík je ze strany exteriéru opatřen uměleckou kovanou mříží. Nade dveřmi je v patře umístěno v kamenné špaletě dřevěné okno. Výplň je rozdělena dřevěným rámem se sloupkem a poutcem do čtyř osově souměrných částí, z nichž horní dvě jsou téměř čtvercové a spodní dvě obdélníkové. Každou část vyplňuje zdvojené zasklené okenní křídlo. Okenní rámy jsou opatřeny tmavě hnědým nátěrem. Druhá podstatně širší část rizalitu víceméně navazuje svou zdobností na západní průčelí východního křídla. Největší plochu omítky zdobí psaníčka, která přechází v pás ve sgrafitu vyvedených arkád s přidanými květinovými motivy. Závěrečný pás omítky ozvláštňuje výjev z lesa s figurálními motivy. Stěnu zakončuje okapní římsa. Sgrafita jsou víceméně zachovalá, největší známky vlivu vzliňající vlhkosti zde nese sokl. Stěnu prolamují tři okenní otvory, po jednom v každém podlaží. Drobný okenní otvor v přízemí je vyplněn zdobnou kovanou mříží s jedním sloupkem a dvěma příčníky. Okno ve 2.NP je usazené v kamenné špaletě. Tvoří jej dřevěný rám se sloupkem a poutcem, který dělí okno na čtyři díly. Každý z nich je vyplněn skleněnou jednokřídlou zdvojenou otvíravou výplní. Na stěně nad oknem je vidět závlač zední kleštiny. Okno ve 3.NP v kamenné špaletě je dřevěné otvíravé jednokřídlé. Všechny okenní rámy jsou opatřeny tmavě hnědým nátěrem.

Ze střechy rizalitu vybíhá věž o půdorysu pravidelného osmiúhelníku zakončená jehlancovou střechou z měděného plechu. Špičku věže zdobí makovice. Všechny boky věže mají na omítce vyvedena ornamentální sgrafita s květinovými motivy, která jsou více či méně zachovalá. Na severní straně prolamují stěnu tři shodná po výšce pravidelně rozmístěná jednokřídlá okna v kamenných špaletách. Pod prostředním z nich probíhá jednoduchá parapetní římsa zdobená sgrafitem s motivem provazce. Omítka západní strany rizalitu navazuje na jeho stranu severní. Stěna je prolomena v přízemí dveřním otvorem s pravou dřevěnou dveřní výplní a dvěma shodnými nad sebou umístěnými okenními otvory s jednokřídlou dřevěnou otvíravou výplní v kamenné špaletě. Ve věži je z této strany umístěno pod okapní římsou jedno drobné jednokřídlé okno v kamenné špaletě.

Zbylá část severního průčelí jižního křídla se svým vzhledem vzdaluje od dosud popsaných částí zámku. Omítka je zde hladká bílá po celé výšce objektu a ukončená okapní římsou. Kvůli vzliňající vlhkosti je přibližně 0,5 m omítky při patě stěny degradováno a zbarveno do černa řasami. Podél paty stěny probíhá odvětrávací výkop zakrytý novodobými pochozími rošty. Ve východním koutě a při severozápadním nároží je pomocí svodu odváděna dešťová voda ze střechy. Průčelí je horizontálně rozděleno do třech částí odpovídajících jednotlivým podlažím. Přízemí ozvláštňují čtyři jednoduché pilastry propojené arkádovými oblouky.

Uprostřed každého z oblouků se nacházejí jednokřídlé dřevěné dveře s tmavě hnědým nátěrem a novodobou klikou osazené v kamenné špaletě. Všechny troje dveře jsou levé. V úrovni 2.NP je stěna prolomena třemi širokými oblouky arkád, které jsou v současnosti vyplněny skleněnou výplní. Železný rám je vertikálně členěn do šestnácti svislých částí ve dvou horizontálních řadách. Rámy jsou opatřeny černým nátěrem. Pod arkádami probíhá jednoduchá parapetní římsa. Parapety jsou opatřeny oplechováním. Stejná sestava se opakuje ve 3.NP.

Západní průčelí jižního křídla je jednoduché a téměř bez otvorů. Dominují mu dva třikrát zalomené opěrné pilíře sahající až do výšky okapní římsy. Nad ni vystupuje štítová zeď střechy. Hladká bílá omítka průčelí se na mnoha místech odlupuje, praská a černá. Jediným stavebním otvorem ve stěně západního průčelí je malé obdélné okénko s delší horizontální osou umístěné v přízemí mezi oběma opěrnými pilíři. Otvor je vyplněn zdobnou železnou kovanou mříží z jednoho příčníku a dvou sloupků. Nedaleko tohoto otvoru jsou umístěna kovová dvojkřídlá revizní dvířka.

Jižní průčelí jižního křídla je značně členité. Stabilitu obvodové nosné stěny zajišťují tři masivní opěrné pilíře založené na valu nad příkopem. Pilíře sahají přibližně do výše stropu 1.NP. Pilíře jsou u paty stěny zaklenuty a odlehčeny tak, že vzniká nízký průchod kolem obvodové stěny. Celkové tvary pilířů se ale nepatrně liší. Pás stěny od jihozápadního nároží po první z opěrných pilířů má hladkou bílou omítku. Zbylou fasádu opět zdobí až do výše stropu 2.NP psanicka. Mezi okny 3.NP byla vyhotovena sgrafita s figurálními výjevy. Závěrečný pás pod okapní římsou zaujala květinová ornamentální sgrafita. Především bílá omítka opěrných pilířů a soklu je značně degradována. Sgrafita na mnoha místech opadávají. Vertikální předěl mezi dvěma odlišnými částmi průčelí tvoří nad střechu mírně vystupující nosná stěna a na ni navazující svod dešťové vody z nástřešního žlabu.

Západní část jižního průčelí je členěna horizontálně do třech pater. V přízemní části se nachází otvorů jen málo. Západně od nejzápadnějšího opěrného pilíře bylo umístěno velice úzké šterbinové okénko se zkosenou kamennou špaletou. V současnosti je okno zazděné. Mezi západním a středním pilířem se nachází obdélníkové okno s delší vertikální osou umístěné v kamenné špaletě. Dnes je okno ze strany exteriéru opatřeno jednoduchou ocelovou mříží. Mezi středním a východním opěrným pilířem proráží stěnu zaklenuté šterbinové okénko s kamennou zkosenou špaletou. Na východ od posledního pilíře bylo osazeno obdélníkové dřevěné okno s rámovou konstrukcí. Rám tvořený jedním sloupkem a poutcem dělí výplň do čtyř osově symetrických částí, z nichž horní dvě jsou čtvercové, spodní obdélníkové. Každá část je uzavírána jednokřídlou zdvojenou skleněnou výplní. Toto dřevěné okno bylo zjevně proraženo skrz parapet jiného staršího okna s kamennou profilovanou špaletou a rámem. Ze staršího okna zůstala většina kamenných prvků zachována. Okenní otvory jsou však v současnosti zazděné. V úrovni 2.NP se západně od západního opěrného pilíře nachází obdélníkové okno se zkosenou kamennou špaletou. Otvor je v současnosti zazděn. Patro dále osvětluje pět shodných dřevěných oken v kamenných špaletách. Konstrukci okna tvoří dřevěný rám, který otvor člení na čtyři osově symetrické díly. Dva menší téměř čtvercové díly v horní a dva obdélníkové díly ve spodní části. Každý díl je vyplněn otvíravou zdvojenou skleněnou jednokřídlou výplní. Nejvýchodnější z těchto oken svým kamenným parapetem těsně dosedá na kamenné nadpraží výše zmíněného pozůstatku kamenné špalety okna v 1.NP. Ve 3.NP je přímo nad okny 2.NP umístěna shodná pětice oken. Mezi nejzápadnějším a dalším oknem 3.NP se pohledově uplatňuje zdobná kovaná závlač zední kleštiny. Od druhého okna ze západu směrem na východ je struktura omítky narušena pravděpodobně pozůstatkem špalety obdélníkového okenního otvoru, který je dnes zazděn. Mezi dalšími dvěma okny je osazena jednoduchá kovaná závlač zední kleštiny. V sedlové střeše s břidlovou krytinou

uzavírající tuto část křídla je přibližně v polovině jeho délky umístěn nad nástřešním žlabem čtvercový revizní otvor. V jižní stěně osmiboké věže se nachází jednoduché obdélníkové okno s kamennou špaletou. Všechny okenní rámy jsou opatřeny tmavě hnědým nátěrem.

Východní část jižního průčelí křídla je horizontálně dělena do dvou výškových úrovní. V přízemní části se nacházejí dvě obdélníková okna s delší vertikální osou. Stavební otvor je členěn kamenným rámem ze sloupku a poutce na čtyři osově souměrné části, dva obdélníky v nižší části a dva téměř čtvercové díly v části horní. Vzniklé části jsou vyplněny vždy jedním otvíravým křídlem se zdvojenou skleněnou výplní do olova s šestihrannými terčíky. Ze strany exteriéru jsou okna chráněna jednoduchými neotvíravými mřížemi. V úrovni 2.NP jsou ve stěně proraženy tři shodné okenní otvory. Jejich výplň tvoří dřevěná okna v kamenné špaletě vzhledově podobná těm v předchozím odstavci. Zde je nicméně stavební otvor rozdělen pouze dřevěným poutcem, jednotlivé části pak vyplňují vždy dvě okenní křídla se zdvojenou skleněnou výplní. Všechny okenní rámy jsou opatřeny tmavě hnědým nátěrem. Přibližně ve třetině délky této části jižního průčelí vzniká vlivem změny šířky stěny vertikální ozub, který končí v úrovni podlahy 2.NP, kde je také částečně zakryt pálenými taškami. Na střeše nad touto částí se pohledově uplatňuje přechod mezi vyšším hřebenem východního a nižším hřebenem jižního křídla.

Z jihovýchodního nároží vystupuje arkýř nesený částečně kamennými krakorci, částečně založený na základovém pilíři z kamenného zdiva. Výzdoba omítky v podobě sgrafit navazuje na jižní i východní průčelí objektu. Arkýř má obdélníkový půdorys a je členěn horizontálně do dvou výškových úrovní. V přízemní části se nachází v bočních stěnách, jihozápadní a severovýchodní, vždy jedno obdélníkové okno v kamenné špaletě. Výplň okna tvoří jedno zasklené křídlo v dřevěném rámu. Otvor je ze strany exteriéru chráněn jednoduchou neotvíravou kovanou mříží. Z čelní, jihovýchodní, strany arkýře je osazeno rozměrné šestiúhelné okno v kamenné špaletě. Okenní otvor je rozdělen dvěma kamennými sloupky a jedním poutcem na tři obdélné otvory a tři téměř čtvercové otvory v horní části. Jednotlivé okenní výplně jsou vždy jednokřídlé v dřevěném rámu. Okno je ze strany exteriéru chráněno jednoduchou neotvíravou kovanou mříží. Po obvodu arkýře pod okny probíhá jednoduchá kamenná parapetní římsa. V úrovni 3.NP jsou po obou stranách osazena menší jednokřídlá dřevěná obdélníková okna v kamenné špaletě. Z čelní strany stěny proráží jedno obdélníkové okno osazené v kamenné špaletě. Otvor je rozdělen dřevěným poutcem na dvě horizontální části. Jejich výplň je dvojkřídlá a vzhledově odpovídá oknům na úrovni 3.NP ve východním a jižním průčelí zámku. Všechny dřevěné okenní rámy jsou opatřeny tmavě hnědým nátěrem. Arkýř ztuzují v obou směrech zední kleštiny, které se na fasádě projevují kovanými závlačemi. Dvě jsou umístěny na čelní stěně blízko jihovýchodního nároží, jedna prochází podél čelní stěny mezi stěnami bočními. V koutě mezi arkýřem a východním průčelím probíhá svod dešťové vody. Arkýř uzavírá jehlancová střeška s malou makovicí. Střešní krytinu tvoří řezaná břidlice.

1.PP

Podzemní podlaží se rozkládá pouze pod východním křídlem. Je přístupné z bývalého nádvoří dvoukřídlými dřevěnými vraty v západním průčelí východního křídla. Na úroveň -3,100 se sestupuje po kamenném schodišti o sedmnácti stupních. Prostor schodiště je zaklenut. V severní straně schodiště se nacházejí dvě klenuté niky. V nosné stěně se zde pohledově uplatňuje další klenutý oblouk. Bývalý otvor je však v současnosti zazděn. V jižní stěně schodiště je umístěna jedna nika.

Místnost 001

Klenutým otvorem pod schodištěm se vchází do místnosti 001. Jedná se o podélnou místnost zaklenutou valenou klenbou. Prostor skromně osvětlují dva drobné otvory v klenutých nikách ve východní stěně a jeden světlík ve stěně severní. Stěny jsou bíle omítnuty, podlahu tvoří betonová mazanina. Z místnosti 001 vedou dva klenuté průchody do místností 002A a 002F a dveřní otvor bez výplně s kamennou zárubní do místnosti 003. Tento dveřní otvor je v nižší části obloukovitě rozšířen.

Místnost 002A

Klenutým otvorem, který byl ale z poloviny zazděn, je z místnosti 001 přístupná místnost 002A. Jedná se o drobnou klenutou téměř čtvercovou prostoru ohraničenou zděnými neomítnutými příčkami. Pochozí vrstvu opět tvoří betonová mazanina. Odtud jsou dveřními otvory s ocelovými zárubněmi bez výplně přístupné místnosti 002B a 002E.

Místnost 002B

Dveřním otvorem bez výplně je z místnosti 002A přístupná místnost 002B. Jedná se o drobnou klenutou obdélníkovou prostoru ohraničenou zděnými neomítnutými příčkami. Pochozí vrstvu opět tvoří betonová mazanina. V západní stěně je proražen drobný okenní otvor. Z místnosti je dveřním otvorem s ocelovou zárubní bez výplně přístupná místnost 002C.

Místnost 002C

Dveřním otvorem bez výplně je z místnosti 002B přístupná místnost 002C. Jedná se o drobnou klenutou obdélníkovou prostoru ohraničenou zděnými neomítnutými příčkami. Ve směru západ - východ probíhá podél jižní stěny pod stropem klenební pas. V severozápadním rohu místnosti předstupuje před stěnu zděný pilíř. Pochozí vrstvu opět tvoří betonová mazanina. Z místnosti je dveřním otvorem s ocelovou zárubní bez výplně přístupná místnost 002D.

Místnost 002D

Dveřním otvorem bez výplně je z místnosti 002C přístupná místnost 002D. Jedná se o drobnou klenutou obdélníkovou prostoru ohraničenou zděnými neomítnutými příčkami. Ve směru západ - východ probíhá podél jižní stěny pod stropem klenební pas. Pochozí vrstvu opět tvoří betonová mazanina.

Místnost 002E

Dveřním otvorem bez výplně je z místnosti 002A přístupná místnost 002E. Jedná se o drobnou klenutou obdélníkovou prostoru ohraničenou zděnými neomítnutými příčkami. Ve směru západ - východ probíhá podél severní stěny pod stropem klenební pas. Pochozí vrstvu opět tvoří betonová mazanina. Z místnosti jsou dveřními otvory s ocelovými zárubněmi bez výplně přístupné místnosti 002F a 002G.

Místnost 002F

Dveřním otvorem bez výplně je z místnosti 002E přístupná místnost 002F. Jedná se o drobnou klenutou obdélníkovou prostoru ohraničenou zděnými neomítnutými příčkami. Pochozí vrstvu opět tvoří betonová mazanina.

Místnost 002G

Dveřním otvorem bez výplně je z místnosti 002E přístupná místnost 002G. Jedná se o drobnou klenutou obdélníkovou prostoru ohraničenou zděnými neomítnutými příčkami. Ve směru západ - východ probíhá podél severní stěny pod stropem klenební pas. Pochozí vrstvu opět tvoří betonová mazanina.

Místnost 002H

Klenutým otvorem je z místnosti 001 přístupná místnost 002F. Jedná se o obdélníkovou prostor ohraničenou zděnými částečně neomítnutými stěnami a příčkami. Ve směru západ - východ probíhá podél severní příčky pod stropem klenební pas. Zbytek podhledu v místnosti tvoří převážně keramické desky hurdis osazené v ocelových profilech. Částečně se v podhledu uplatňuje i betonová stopní deska, v níž byl vytvořen půlkruhový otvor. Do místnosti z jižní stěny vystupují dvě příčky ohraničující menší téměř čtvercový prostor. Pochozí vrstvu opět tvoří betonová mazanina.

Místnost 003

Dveřním otvorem v nice bez výplně s kamennou zárubní se z místnosti 001 vchází do místnosti 003. Jedná se o podélnou místnost zaklenutou valenou klenbou. Prostor skromně osvětlují dva drobné otvory v klenutých nikách ve východní stěně. Západní stěnu narušuje nika. Stěny jsou bíle omítnuty, podlahu tvoří betonová mazanina.

1.NP

Do 1.NP vede vícero vstupních dveřních otvorů. Celkově toto podlaží respektuje rozdělení objektu na východní a západní křídlo a mezi nimi není volně průchozí.

Místnost 101A

Dveřním otvorem osazeným pravou dveřní výplní v západním průčelí východního křídla se z bývalého nádvoří vstupuje do místnosti 101A. Jedná se o obdélníkovou místnost bez oken ohraničenou bíle omítnutými stěnami. Na jižní příčce je umístěno elektrické otopné těleso. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina. Podhled je hladký, bíle omítnutý. V podlaze místnosti je umístěn otvor zakrytý čtvercovým ocelovým poklopem. Z místnosti 101A je dveřním otvorem s ocelovou zárubní bez dveřní výplně přístupná místnost 101B a obdélníkovým průchodem přístupná místnost 102A.

Vstupní exteriérové dveře v kamenné profilované zárubni mají dřevěné dveřní křídlo rámové konstrukce. Hlavní rám dělí křídlo na čtyři shodné části, které pak doplňují diagonálně kladená prkna. Uprostřed dveří je osazen malý diamant. Dveře jsou opatřeny kovanou klikou a světle hnědým ochranným nátěrem. Nade dveřmi je umístěn nadsvětlík s obdobnou kamennou zárubní stejné šíře. Jeho výplň tvoří dřevěný rám se skleněnou výplní stávající se z šestibokých terčíků.

Místnost 101B

Dveřním otvorem bez výplně je z místnosti 101A přístupná místnost 101B. Jedná se o obdélníkovou místnost bez oken ohraničenou bíle omítnutými stěnami. Na jižní stěně je umístěno elektrické otopné těleso. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina. Podhled je hladký, bíle omítnutý. V jihozápadním koutě místnosti je podlaha o 15 cm vyvýšena. Z místnosti 101B je dveřním otvorem s ocelovou zárubní bez dveřní výplně přístupná místnost 101C.

Místnost 101C

Dveřním otvorem bez výplně je z místnosti 101B přístupná místnost 101C. Jedná se o drobnou obdélníkovou místnost bez oken ohraničenou bíle omítnutými stěnami. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina. Podhled je hladký, bíle omítnutý.

Místnost 102A

Dveřním otvorem bez výplně je z místnosti 101A přístupná místnost 102A. Jedná se o úzkou místnost o půdorysu písmene L bez oken ohraničenou bíle omítnutými stěnami. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina. Podhled je hladký, bíle omítnutý. Ve východní části místnosti se nachází zahnuté schodiště o pěti stupních. Z podesty je dveřmi se zkosenou kamennou zárubní bez dveřní výplně přístupná místnost 103. Z místnosti 102A je dále dveřním otvorem s ocelovou zárubní bez výplně přístupná místnost 102B.

Místnost 102B

Dveřním otvorem bez výplně je z místnosti 102A přístupná místnost 102B. Jedná se o místnost nepravidelného půdorysu bez oken ohraničenou bíle omítnutými stěnami. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina. Podhled je hladký, bíle omítnutý. Na jižní stěně vedle vstupního otvoru je osazeno elektrické topné těleso. V severní stěně se nachází zaklenutá nika. Severovýchodní kout místnosti a kraj niky jsou doplněny přízdívkou o výšce 620 mm nad podlahou.

Místnost 103

Místnost 103 je přístupná z exteriéru levými dveřmi v severní stěně východního křídla a z místnosti 102A po schodišti dveřním otvorem bez výplně s ocelovou zárubní. Jedná se o obdélníkovou místnost ohraničenou bíle omítnutými stěnami. Především spodní část severní stěny prokazuje vliv vztlínající vlhkosti. Omítka zde opadáva. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina. Podhled je hladký, bíle omítnutý. V jihozápadním koutě místnosti je osazeno elektrické topné těleso. Místnost osvětluje úzké okno ve východní stěně. Okenní otvor vyplňuje jedno dřevěné křídlo s dvojitým zasklením dělené dvěma příčníky na tři části. Poslední dveřní otvor s kamennou profilovanou zárubní bez výplně vede do místnosti 104.

Vstupní dveře z exteriéru jsou dřevěné. Prkna tvořící dveřní křídlo jsou skládána diagonálně a uprostřed tvoří čtverec postavený na špičku. Křídlo i dřevěná zárubeň jsou opatřeny tmavě hnědým ochranným nátěrem.

Místnost 104

Místnost 104 je přístupná z místnosti 103 dveřním otvorem s ocelovou zárubní bez dveřní výplně a z místnosti 105A pravými dveřmi osazenými v kamenné profilované zárubni. Jedná se o obdélníkovou klenutou místnost, která je větrána jedním okenním otvorem ve východní stěně. Kruhový otvor je zakryt větrací mřížkou. Místnost je bíle omítnuta, pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina. V severozápadním koutě místnosti je osazeno elektrické topné těleso. Ke dveřím vedoucím do místnosti 105A vede jeden vyrovnávací stupeň.

Dveřní křídlo mezi místnostmi 104 a 105A je dřevěné deskové konstrukce zavěšené v kovaných závěsech do kamenné zárubně. Dveře jsou bez kliky a opatřeny hnědým nátěrem.

Místnost 105A

Místnost 105A je přístupná z místnosti 104 pravými dveřmi osazenými v kamenné dveřní zárubni, dveřními otvory bez výplní z místností 105B, 105D a 105E a levými dveřmi osazenými v kamenné zárubni z místnosti 106. Jedná se o úzkou místnost půdorysu ve tvaru písmene L bez oken. Stěny i hladký podhled jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina. V severozápadním koutě místnosti je osazeno elektrické topné těleso.

Dveře mezi místnostmi 105A a 104 již byly popsány v předchozí kapitole. Dveře vedoucí do místnosti 106 jsou dřevěné deskové konstrukce. Kamenná zárubeň je z místnosti 105A maskována bílou omítkou. Dveřní křídlo je do zárubně zavěšeno pomocí kovaných závěsů. Na dveřním křídle je patrné místo, kde byla osazena krabicová klika. Celé křídlo je opatřeno hnědým ochranným nátěrem.

Místnost 105B

Místnost 105B je přístupná dveřními otvory bez výplní z místností 105A a 105C . Jedná se o drobnou obdélníkovou místnost bez oken. Stěny i hladký podhled jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina.

Místnost 105C

Místnost 105C je přístupná z místnosti 105B dveřním otvorem bez výplně. Jedná se o drobnou obdélníkovou místnost bez oken. Stěny i hladký podhled jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina.

Místnost 105D

Místnost 105C je přístupná z místnosti 105A dveřním otvorem bez výplně. Jedná se o drobnou obdélníkovou místnost. Stěny i hladký podhled jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina. Místnost osvětluje jedno jednokřídlé okno ve východní stěně. V severovýchodním koutě místnosti je ve východní stěně vytvořena zaklenutá dutina. Její vstupní otvor je osazen kamennou špaletou zakončenou gotickým obloukem. Odtud vede drobný gotickým obloukem zakončený okenní otvor proražený ve východní stěně.

Místnost 105E

Místnost 105E je přístupná z místnosti 105A dveřním otvorem bez výplně. Jedná se o obdélníkovou místnost bez oken. Stěny i hladký podhled jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina.

Místnost 106

Místnost 106 je přístupná z místností 105A, 107A a exteriéru levými dveřmi osazenými v kamenné zárubni. Jedná se o obdélníkovou místnost bez oken zastropenou křížovou klenbou s úzkou chodbičkou vybíhající směrem k západní stěně, kde ústí vchod z exteriéru. V jižní stěně chodby se nachází nika s dřevěným překladem. Výškový rozdíl mezi úrovní vstupu a úrovní podlahy místnosti překonává krátké schodiště o pěti stupních situované ve zmíněné chodbičce. Další stupeň v místnosti vede ke dveřím do místnosti 105A. Samotná podlaha místnosti má dvě výškové úrovně. Stěny i klenba jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří cementová dlažba.

Vstupní dveře z exteriéru v kamenné zárubni mají dřevěné dveřní křídlo rámové konstrukce. Hlavní rám dělí křídlo na čtyři shodné části, které pak doplňují diagonálně kladená prkna. Uprostřed dveří je osazen malý diamant. Dveře jsou opatřeny kovanou klikou s destičkou a hnědým ochranným nátěrem. Dveře mezi místnostmi 105A a 106 jsou dřevěné deskové konstrukce. Kamenná zárubeň je z místnosti 105A maskována bílou omítkou. Dveřní křídlo je do zárubně zavěšeno pomocí kovaných závěsů. Na dveřním křídle je patrné místo, kde byla osazena krabicová klika. Celé křídlo je opatřeno hnědým ochranným nátěrem. Dveře mezi místnostmi 106 a 107A jsou dřevěné deskové konstrukce. Jsou osazeny v kamenné zárubni pomocí kovaných závěsů. Křídlo je opatřeno zdobnou kovanou destičkou bez kliky, novodobou petlicí a tmavě hnědým nátěrem.

Místnost 107A

Místnost 107A je přístupná z místnosti 106 levými dveřmi osazenými v kamenné profilované zárubni a z místnosti 107B dveřmi pravými v dřevěné zárubni. Nade dveřmi se nachází ozdobná římsa. Místnost 107 má téměř obdélníkový půdorys. Místnost osvětlují čtyři okna ve vysokých okenních nikách, vždy po dvou ve východní a jižní stěně. V každé nise pod oknem

jsou osazena dvě elektrická topná tělesa. Obdélníková okna s delší vertikální osou jsou rozdělena kamenným poutcem a sloupkem na čtyři osově souměrné části, z nichž každá je vyplněna jedním dřevěným křídlem se zdvojenou skleněnou výplní. Pochozí vrstvu tvoří cementová mozaiková dlažba černo-okrová s formátem. Stěny jsou bíle omítnuty, místy je barva staršího data a zašlá. V omítce se rýsují trhliny a v jihozápadním koutě je degradována i vlhkostí. Strop je trémový s prkenným záklopem. Každý z trámů je opatřen zdobnými lištami. Celý strop je chráněn světle hnědým nátěrem.

Dveře mezi místnostmi 105A a 106 byly popsány v předchozí kapitole. Dveře mezi místnostmi 107A a 107B jsou osazeny v dřevěném rámu pomocí válcovaných závěsů. Dveřní křídlo je deskové konstrukce, opatřené plastovou klikou s podložkou a bílým nátěrem.

Místnost 107B

Místnost 107B se nachází v arkýři a je přístupná pravými dveřmi osazenými v dřevěné zárubni z místnosti 107A. Jedná se o čtvercovou místnost osvětlenou třemi okny. V severovýchodní a jihozápadní stěně byla proražena jednokřídlá okna. Ve stěně jihovýchodní se nachází okenní otvor rozdělený kamenným poutcem a dvěma sloupky na šest částí, tři téměř čtvercové v horní části a tři obdélníkové. Každá část je vyplněna dřevěným okenním křídlem se zdvojeným zasklením. Pod tímto oknem je osazeno elektrické topné těleso. Stěny i hvězdová klenba tvořící stropní konstrukci jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina.

Dveře mezi místnostmi 107A a 107B byly popsány v předchozí kapitole.

Místnost 108

Místnost 108 se nachází v prostoru pod exteriérovým schodištěm při severním průčelí jižního křídla. Je přístupná z exteriéru levými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni. Jedná se o prostor obdélníkového půdorysu. Pohled kopíruje kamenné stupně nad sebou. Stěny i pohled jsou bíle omítnuty.

Vstupní dveře z exteriéru jsou dřevěné. Prkna tvořící dveřní křídlo jsou skládána diagonálně a uprostřed tvoří čtverec postavený na špičku. Křídlo i dřevěná zárubeň jsou opatřeny tmavě hnědým ochranným nátěrem.

Místnost 109

Místnost 109 se nachází ve výše zmíněném rizalitu při severní straně jižního křídla. Je přístupná vchodovými pravými dveřmi z exteriéru osazenými v profilované kamenné zárubni a dveřním otvorem z místnosti 110. Jedná se o obdélníkovou místnost s valenou klenbou. Prostor osvětluje jedno úzké jednokřídlé okno v severní stěně. Stěny i klenba jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina.

Vstupní dveře z exteriéru jsou osazeny v profilované kamenné zárubni. Dveřní křídlo je dřevěné deskové konstrukce opatřené novodobou kovovou klikou bez podložky a tmavě hnědým nátěrem.

Místnost 110

Místnost 110 je přístupná dveřním otvorem z místnosti 109 a 111. Jedná se o obdélníkovou místnost bez oken s nízkou klenbou. Stěny i klenba jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina.

Místnost 111

Místnost 111 je přístupná dveřním otvorem s kamennou zárubní bez dveřní výplně z místnosti 110 a 113. Jedná se o obdélníkovou místnost s oknem osazeným v okenní nise v jižní stěně. Obdélníkové okno s delší vertikální osou je rozděleno poutcem. Obě vzniklé části uzavírá dvojice dřevěných okenních křídel se zdvojenou skleněnou výplní. Na stěně pod oknem je umístěno elektrické topné těleso. V jihozápadním koutě místnosti je umístěno krátké schodiště o čtyřech stupních vedoucí do malé prostory vytvořené v obvodové stěně. Vstup do této prostory s kamennou zárubní uzavřenou segmentovým obloukem není opatřen dveřní výplní. Stěny i rovný podhled jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina.

Místnost 112

Místnost 112 je přístupná vchodovými levými dveřmi z exteriéru osazenými v profilované kamenné zárubni a dveřním otvorem z místnosti 113. Jedná se o obdélníkovou místnost s valenou klenbou bez okenních otvorů. Stěny i klenba jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina.

Vstupní dveře z exteriéru jsou osazeny v profilované kamenné zárubni. Dveřní křídlo je dřevěné deskové konstrukce opatřené novodobou kovovou klikou bez podložky a tmavě hnědým nátěrem.

Místnost 113

Místnost 113 je přístupná dveřním otvorem z místnosti 111, 112 a 115. Výškový rozdíl mezi podlahami místností 113 a 111 je vyrovnán pomocí rampy. Jedná se o obdélníkovou místnost s valenou klenbou s jedním drobným otvorem v nise v jižní stěně. Stěny i klenba jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina.

Místnost 114

Místnost 114 je přístupná vchodovými levými dveřmi z exteriéru osazenými v profilované kamenné zárubni a dveřním otvorem z místnosti 115. Jedná se o obdélníkovou místnost s valenou klenbou bez okenních otvorů. Stěny i klenba jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina.

Vstupní dveře z exteriéru jsou osazeny v profilované kamenné zárubni. Dveřní křídlo je dřevěné deskové konstrukce opatřené novodobou kovovou klikou bez podložky a tmavě hnědým nátěrem.

Místnost 115

Místnost 115 je přístupná dveřním otvorem z místnosti 113 a 114. Jedná se o obdélníkovou místnost s valenou klenbou s jedním drobným okenním otvorem v nise v jižní stěně. Na stěně pod oknem je osazeno elektrické topné těleso. V západní stěně je umístěna nika. Stěny i klenba jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina.

Místnost 116

Místnost 116 je přístupná vchodovými levými dveřmi z exteriéru osazenými v profilované kamenné zárubni. Jedná se o obdélníkovou místnost s valenou klenbou bez okenních otvorů. Stěny i klenba jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina.

Vstupní dveře z exteriéru jsou osazeny v profilované kamenné zárubni. Dveřní křídlo je dřevěné deskové konstrukce opatřené novodobou kovovou klikou bez podložky a tmavě hnědým nátěrem.

Místnost 117

Místnost 117 je přístupná dveřním otvorem z místnosti 116. Jedná se o obdélníkovou místnost s valenou klenbou s jedním okenním otvorem v západní stěně. Obdélníkový otvor s delší horizontální osou je vyplněn zdobnou kovanou mříží. Západní část podlahy místnosti je o 12 cm výše než běžná úroveň podlahy v místnosti. Stěny i klenba jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří betonová mazanina.

2.NP

Do 2.NP vedou dvě schodiště, jedno pro každé křídlo. Schodiště vedoucí do východního křídla je exteriérové kamenné s kamenným balustrádovým zábradlím. Celkem čítá dvacet jedna stupňů. Schodiště do křídla jižního je přístupné dveřmi popsány v rámci severní fasády jižního křídla. Prostor schodiště je zaklenut. Dvouramenné interiérové o půdorysu písmene L celkem čítá dvacet jedna stupňů. Jednotlivé stupně schodiště jsou dřevěné s tmavě hnědým nátěrem. Při západní a severní stěně schodiště běží dřevěné zábradelní madlo kotvené do stěny. Podlaha mezipodesty je tvořena cihelnou dlažbou. Prostor uzavírá kovaná dvoukřídlá otvíravá mříž. Na této úrovni nejsou východní a jižní křídlo vzájemně průchozí. Velký sál na styku východního a jižního křídla je z tohoto podlaží nepřístupný.

Místnost 201A

Místnost 201A je přístupná levými dveřmi v kamenné zárubni z exteriéru ze schodišťové podesty, z místnosti 201B levými dveřmi v dřevěné zárubni (O104) a po čtyřech dřevěných vyrovnávacích stupních z místnosti 202A. Jedná se o úzkou místnost bez oken nepravidelného půdorysu. V severovýchodním koutě je ke stěně připevněno elektrické topné těleso. Stěny i rovný podhled jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří novodobá keramická dlažba.

Na podestě schodiště umístěný vstupní dveřní otvor z exteriéru s kamennou zárubní je opatřen dřevěnou dveřní výplní rámové konstrukce s tmavě hnědým ochranným nátěrem a kovanou klikou. Rám dělí dveře křížem do čtyř shodných obdélníků, jejichž výplň z dřevěných prken je vedena diagonálně. Nade dveřmi je umístěn obdélníkový nadsvětlík s jednoduchou skleněnou výplní do olova.

Místnost 201B

Místnost 201B je přístupná z místnosti 201A levými dveřmi v dřevěné zárubni (O104), z místnosti 201C pravými dveřmi v ocelové zárubni, z místnosti 201D levými dveřmi v ocelové zárubni a z místnosti 201F levými dveřmi v ocelové zárubni. Jedná se o malou předsíň bez oken nepravidelného půdorysu. Stěny částečně zakrývá novodobý keramický obklad, zbylá část spolu s plochým podhledem je bíle omítnuta. Pochozí vrstvu tvoří novodobá keramická dlažba.

Místnost 201C

Místnost 201C je přístupná z místnosti 201B pravými dveřmi v ocelové zárubni. Jedná se o malou místnost bez oken nepravidelného půdorysu. Na západní stěnu je připevněna úklidová výlevka. Stěny částečně zakrývá novodobý keramický obklad, zbylá část spolu s plochým podhledem je bíle omítnuta. Pochozí vrstvu tvoří novodobá keramická dlažba.

Místnost 201D

Místnost 201D je přístupná z místnosti 201B levými dveřmi v ocelové zárubni, z místnosti 201E levými dveřmi v ocelové zárubni. Jedná se o malou místnost bez oken nepravidelného půdorysu. Na severní stěnu jsou připevněna dvě umyvadla. Stěny částečně zakrývá novodobý

keramický obklad, zbylá část spolu s plochým podhledem je bíle omítnuta. Pochozí vrstvu tvoří novodobá keramická dlažba.

Místnost 201E

Místnost 201E je přístupná z místnosti 201D levými dveřmi v ocelové zárubni. Jedná se o malou místnost bez oken obdélníkového půdorysu. Na východní stěnu je připevněna keramická toaleta. Stěny částečně zakrývá novodobý keramický obklad, zbylá část spolu s plochým podhledem je bíle omítnuta. Pochozí vrstvu tvoří novodobá keramická dlažba.

Místnost 201F

Místnost 201F je přístupná z místnosti 201B levými dveřmi v ocelové zárubni a z místnosti 201G levými dveřmi v ocelové zárubni. Jedná se o malou místnost nepravidelného půdorysu částečně přepaženou předstěnou pro pisoár. Na západní stěnu je připevněno umyvadlo, na stěnu jižní již zmíněný pisoár. Severní stěnu proráží obdélníkové okno s delší vertikální osou. Dřevěný sloupek a poutec dělí okenní otvor na čtyři části, z nichž každá je osazena jedním dřevěným okenním křídlem se zdvojenou skleněnou výplní. Pod oknem je na stěnu připevněno elektrické topné těleso. Stěny částečně zakrývá novodobý keramický obklad, zbylá část spolu s plochým podhledem je bíle omítnuta. Pochozí vrstvu tvoří novodobá keramická dlažba.

Místnost 201G

Místnost 201G je přístupná z místnosti 201F levými dveřmi v ocelové zárubni. Jedná se o malou místnost bez oken obdélníkového půdorysu. Na jižní stěnu je připevněna keramická toaleta. Stěny částečně zakrývá novodobý keramický obklad, zbylá část spolu s plochým podhledem je bíle omítnuta. Pochozí vrstvu tvoří novodobá keramická dlažba.

Místnost 202A

Místnost 202A je přístupná po čtyřech dřevěných vyrovnávacích stupních z místnosti 201A, z místnosti 202B pravými prosklenými dřevěnými dveřmi (O105), z místnosti 203 levými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni (O106) a po dvouramenném schodišti z místnosti 301. Jedná se o malou místnost bez oken, osvětlovanou oknem z mezipodesty schodiště. Stěny jsou bíle omítnuty, Podhled je dřevěný kazetový opatřený tmavě hnědým nátěrem. Pochozí vrstvu tvoří dřevěné parkety, místy zakryté novodobým zátěžovým kobercem. Do místnosti zasahují dva vyřezávané dřevěné sloupy s tmavě hnědým nátěrem. Stoupá odtud dvouramenné schodiště do 3.NP.

Dveře mezi místnostmi 202A a 202B jsou dřevěné rámové konstrukce. Horní část rámu je prosklená a opatřena otvíravým okénkem. Křídlo je opatřeno kovovou klikou s podložkou a tmavě hnědým nátěrem. Dveře mezi místnostmi 202A a 203 jsou dřevěné rámové konstrukce s výplní z obdélníkových desek. Dřevěná zárubeň i dveřní křídlo jsou opatřeny tmavě hnědým nátěrem a zdobnou kovovou lopatkovou klikou s podložkou a zdobným přitažníkem.

Místnost 202B

Místnost 202B je přístupná z místnosti 202A pravými dřevěnými prosklenými dveřmi (O105). Jedná se o úzkou místnost nepravidelného půdorysu situovanou pod dvojrarmenným schodištěm a jeho mezipodestou, která sloužila jako zázemí pro prodej vstupenek. Prostor osvětluje okno proražené ve východní stěně. Jedná se o obdélníkový otvor s delší vertikální osou, který je rozdělen dřevěným poutcem a sloupkem do čtyř osově souměrných dílů. Každý díl je vyplněn dřevěným okenním křídlem se zdvojeným zasklením. Pod oknem je osazeno elektrické topné těleso. Na jižní stěně jsou umístěny zabezpečovací jednotky objektu. Většina stěn je bíle omítnuta. Příčku mezi místnostmi a prvním ramenem schodiště tvoří dřevěný rám se

skleněnou výplní. Dřevěný podhled s tmavým nátěrem kopíruje průběh schodiště. Pochozí vrstvu tvoří dřevěné parkety se zátěžovým kobercem.

Dveře mezi místnostmi 202A a 202B byly popsány v předchozí kapitole.

Místnost 203

Místnost 203 je přístupná z místnosti 202A levými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni (O106), z místnosti 204 levými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni (O107) a z místnosti 206 levými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni (O109). Jedná se o téměř čtvercovou místnost, kterou osvětluje okno v okenní nise proražené ve východní stěně. Dřevěný sloupek a poutec dělí okenní otvor na čtyři části, z nichž každá je osazena jedním dřevěným okenním křídlem se zdvojenou skleněnou výplní. Pod oknem je na stěnu připevněno elektrické topné těleso. Přejít mezi stěnami a podhledem je proveden pomocí fabionu. Podhled je dále ozvláštněn ve štku vyvedeným osově souměrným zrcadlem. Stěny i podhled jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří novodobé PVC.

Dveře mezi místnostmi 202A a 203 jsou dřevěné rámové konstrukce s výplní z obdélníkových desek. Dřevěná zárubeň i dveřní křídlo jsou opatřeny tmavě hnědým nátěrem a zdobnou kovovou lopatkovou klikou s podložkou, zdobným přitažníkem a závěsy. Dvoje zbylé dveře v místnosti jsou shodné konstrukce.

Místnost 204

Místnost 204 je přístupná z místnosti 203 levými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni (O107) a z místnosti 205A levými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni (O108). Jedná se o téměř obdélníkovou místnost, kterou osvětlují dvě okna v okenních nikách proražená ve východní stěně. Dřevěný sloupek a poutec dělí okenní otvor na čtyři části, z nichž každá je osazena jedním dřevěným okenním křídlem se zdvojenou skleněnou výplní. Pod oběma okny je na stěnu připevněno elektrické topné těleso. Přejít mezi stěnami a podhledem je proveden pomocí fabionu. Podhled je dále ozvláštněn ve štku vyvedeným osově souměrným zrcadlem. Stěny i podhled jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří novodobé PVC.

Dveře mezi místnostmi 204 a 205A jsou dřevěné rámové konstrukce s výplní z obdélníkových desek. Dřevěná zárubeň i dveřní křídlo jsou opatřeny tmavě hnědým nátěrem a zdobnou kovovou lopatkovou klikou s podložkou, zdobným přitažníkem a závěsy. Zbylé dveře v místnosti jsou shodné konstrukce bez přitažníku.

Místnost 205A

Místnost 205A je přístupná z místnosti 204 levými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni (O108). Jedná se o malou místnost bez oken nepravidelného půdorysu. Od vstupních dveří vedou dolů do místnosti tři vyrovnávací schůdky. V severovýchodním koutě byla vybudována nízká vana sprchového koutu. U severní stěny je osazena keramická toaleta, na straně jižní je připevněno keramické umyvadlo, na zkosenu západní stěnu bylo připevněno elektrické topné těleso. Vrchní část této stěny je prolomena světlíkem z luxferů. Stěny jsou z části opatřeny novodobým keramickým obkladem, jejich zbylá část je stejně jako rovný podhled bíle omítnuta. Pochozí vrstvu tvoří novodobá keramická dlažba.

Dveře mezi místnostmi 205A a 204 byly popsány v předchozí kapitole.

Místnost 205B

Místnost 205B je přístupná z místnosti 206 pravými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni. Jedná se o malou místnost nepravidelného půdorysu s úzkou chodbou vybíhající směrem k

západní stěně. V té je proraženo drobné jednokřídlé obdélníkové okno. V jihovýchodním koutě byla vybudována nízká vana sprchového koutu. U severní stěny je osazena keramická toaleta, na straně západní jsou připevněna dvě keramická umyvadla, na jižní stěnu bylo připevněno elektrické topné těleso. Vrchní část zkosené východní stěny je prolomena světlíkem z luxferů. Stěny jsou z části opatřeny novodobým keramickým obkladem, jejich zbylá část je stejně jako rovný podhled bíle omítnuta. Pochozí vrstvu tvoří novodobá keramická dlažba.

Dveře mezi místnostmi 205B a 206 jsou dřevěné rámové konstrukce s výplní z obdélníkových desek. Dřevěná zárubeň i dveřní křídlo jsou opatřeny tmavě hnědým nátěrem a zdobnou kovovou lopatkovou klikou s podložkou a závěsy.

Místnost 206

Místnost 206 je přístupná z místnosti 203 levými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni (O109) a z místnosti 205B pravými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni. Jedná se o lichoběžníkovou místnost, kterou osvětlují tři okna v okenních nikách proražená v západní stěně. Dřevěný sloupek a poutec dělí okenní otvor na čtyři části, z nichž každá je osazena jedním dřevěným okenním křídlem se zdvojenou skleněnou výplní. Pod každým oknem je na stěnu připevněno elektrické topné těleso. Stěny i podhled jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří novodobé PVC.

Dveře mezi místnostmi 205B a 206 jsou dřevěné rámové konstrukce s výplní z obdélníkových desek. Dřevěná zárubeň i dveřní křídlo jsou opatřeny tmavě hnědým nátěrem a zdobnou kovovou lopatkovou klikou s podložkou a závěsy. Zbylé dveře v místnosti jsou shodné konstrukce.

Místnost 207A

Místnost 207A je přístupná z exteriéru po dvouramenném schodišti, které bylo popsáno v úvodu kapitoly 2.NP, z místnosti 207B pravými dveřmi v ocelové zárubni, z místnosti 208 pravými dveřmi v ocelové zárubni, z místnosti 208 pravými dveřmi v ocelové zárubni a dveřním otvorem z místnosti 210. Jedná se o dlouhou obdélníkovou místnost sloužící jako komunikační prostor. V severní stěně jsou proraženy dva klenuté otvory, které jsou v současnosti vyplněny skleněnou výplní v ocelovém rámu. Přibližně v místě, kde začíná klenutí, jsou ze strany interiéru připevněny dřevěné parapetní desky. V jihovýchodním koutě je v jižní stěně umístěna zvláštní obdélníková nika s kamenným ostěním. Stěny i rovný podhled jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří cihelná dlažba v běhounové vazbě.

Všechny dveře v místnosti jsou osazeny v ocelové zárubni. Dveřní křídlo je rámové konstrukce opatřené plastovou klikou s podložkou a ochranným nátěrem v barvě slonové kosti.

Místnost 207B

Místnost 207B je přístupná z místnosti 207A pravými dveřmi v ocelové zárubni, z místnosti 207C otvorem bez výplně s ocelovou zárubní a z místnosti 207D pravými dveřmi v ocelové zárubni. Jedná se o malou předsíň téměř obdélníkového půdorysu. V níce v jižní stěně je připevněno keramické umyvadlo. Severní stěnu prolamuje klenutý okenní otvor se skleněnou výplní v ocelovém rámu a dřevěným parapetem. Přibližně v polovině je před otvorem postavena příčka oddělující místnosti 207B a 207D. Stěny částečně zakrývá novodobý keramický obklad, zbylá část spolu s plochým podhledem je bíle omítnuta. Pochozí vrstvu tvoří novodobá keramická dlažba Teraco.

Oboje dveře v místnosti jsou osazeny v ocelové zárubni. Dveřní křídlo je rámové konstrukce opatřené plastovou klikou s podložkou a ochranným nátěrem v barvě slonové kosti.

Místnost 207C

Místnost 207C je přístupná z místnosti 207B dveřním otvorem bez výplně s ocelovou zárubní. Jedná se o malou místnost bez oken obdélníkového půdorysu. Při západní stěně je instalována keramická toaletní mísa. Stěny částečně zakrývá novodobý keramický obklad, zbylá část spolu s plochým podhledem je bíle omítnuta. Pochozí vrstvu tvoří novodobá keramická dlažba.

Místnost 207D

Místnost 207D je přístupná z místnosti 207B pravými dveřmi v ocelové zárubni. Jedná se o malou místnost obdélníkového půdorysu. Severní stěnu prolamuje klenutý okenní otvor se skleněnou výplní v ocelovém rámu a dřevěným parapetem. Přibližně v polovině je před otvorem postavena příčka oddělující místnosti 207B a 207D. Při západní stěně je instalována keramická toaletní mísa. Stěny částečně zakrývá novodobý keramický obklad, zbylá část spolu s plochým podhledem je bíle omítnuta. Pochozí vrstvu tvoří novodobá keramická dlažba Teraco.

Dveře vedoucí do místnosti jsou osazeny v ocelové zárubni. Dveřní křídlo je rámové konstrukce opatřené plastovou klikou s podložkou a ochranným nátěrem v barvě slonové kosti.

Místnost 208

Místnost 208 je přístupná z místnosti 207A pravými dřevěnými dveřmi v ocelové zárubni. Jedná se o místnost nepravidelného půdorysu, kterou osvětlují tři okna v okenních nikách proražená v jižní stěně. Dřevěný poutec dělí okenní otvor na dvě části, z nichž každá je osazena dvěma dřevěnými okenními křídly se zdvojenou skleněnou výplní. Pod každým oknem je na stěnu připevněno elektrické topné těleso. Přibližně středem místnosti probíhá ve směru sever – jih pod stropem masivní průvlak. Stěny i podhled jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří dubové vlasy.

Dveře vedoucí do místnosti byly popsány v rámci místnosti 207A.

Místnost 209

Místnost 209 je přístupná z místnosti 207A pravými dřevěnými dveřmi v ocelové zárubni. Jedná se o místnost nepravidelného půdorysu, kterou osvětlují dvě okna v okenních nikách proražená v jižní stěně. Dřevěný poutec dělí okenní otvor na dvě části, z nichž každá je osazena dvěma dřevěnými okenními křídly se zdvojenou skleněnou výplní. Pod každým oknem je na stěnu připevněno elektrické topné těleso. Přibližně středem místnosti probíhá pod stropem ve směru sever – jih masivní průvlak. Další běží podél východní i západní stěny, ve které je navíc umístěna obdélníková nika. Stěny i podhled jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří dubové vlasy.

Dveře vedoucí do místnosti byly popsány v rámci místnosti 207A.

Místnost 210

Místnost 210 je přístupná z místnosti 207A klenutým dveřním průchodem bez výplně. Jedná se o drobnou klenutou místnost situovanou v rizalitu jižního křídla. Odtud stoupá schodiště do místnosti 309. Prostor osvětlují dvě okna. Jedno drobné jednokřídlé okno v okenní nise je proražené v západní stěně, druhé ve stěně severní. Větší obdélníkové okno s delší vertikální osou je rozdělené poutcem na dvě části, z nichž každá je osazena dvěma dřevěnými okenními křídly se zdvojenou skleněnou výplní. Stěny i klenutý podhled jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří cihelná dlažba v běhounové vazbě.

3.NP

Přístup do 3.NP zajišťuje ve východním křídle dřevěné dvouramenné schodiště s balustrádovým zábradlím ústící do místnosti 301, v jižním křídle pak schodiště částečně umístěné v rizalitu jižního křídla. Na této úrovni jsou obě křídla průchozí přes velký sál na styku obou křídel.

Místnost 301

Místnost 301 je přístupná po dvouramenném schodišti z místnosti 202A, levými dřevěnými dveřmi (O209) z místnosti 302 a zdvojenými dřevěnými dveřmi z místnosti 308. Jedná se v podstatě o dřevěnou hlavní podestu schodiště obdélníkového půdorysu s dřevěným balustrádovým zábradlím. Stěny místnosti i schodiště jsou bíle omítnuty. Podhled nad místností a schodištěm tvoří zdobný dřevěný kasetový strop s tmavým nátěrem. Pochozí vrstvu tvoří dřevěná prkenná podlaha a zátěžový koberec.

Dveře mezi místnostmi 301 a 308 se skládají ze dvou samostatných křídel, z nichž jedno se otvírá do interiéru druhé do exteriéru, resp. místnosti 308. Křídla jsou dřevěné rámové konstrukce, jejichž horní část je rozdělena na šest čtvercových dílů, které jsou proskleny. Dřevěná část dveří i dřevěná dveřní zárubeň je opatřena tmavě hnědým nátěrem. Na obě křídla je připevněna zdobná kovová lopatková klika s podložkou. Dveře mezi místnostmi 301 a 302 jsou dřevěné rámové konstrukce se zdobnou ornamentální výplní. Dřevěná zárubeň i dveřní křídlo jsou opatřeny hnědým nátěrem a zdobnou kovovou lopatkovou klikou s podložkou, zdobným přitažníkem a závěsy.

Místnost 302

Místnost 302 je přístupná z místnosti 301 levými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni (O209), z místnosti 303 levými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni (O205) a z místnosti 307 pravými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni (O208). Jedná se o téměř čtvercovou místnost osvětlovanou jedním oknem v nice ve východní stěně. Dřevěný sloupek a poutec dělí okenní otvor na čtyři části, z nichž každá je osazena jedním dřevěným okenním křídlem se zdvojenou skleněnou výplní. Pod oknem je na stěnu připevněno elektrické topné těleso. Stěny místnosti jsou bíle omítnuty. Podhled tvoří dřevěný kasetový strop s tmavým nátěrem. Pochozí vrstvu tvoří novodobé PVC. Přibližně uprostřed místnosti se po deštích objevila kaluž vody prosakující sem z krovu.

Dveře mezi místnostmi 301 a 302 byly popsány v předchozí kapitole. Dveře mezi místnostmi 302 a 303 jsou obdobné konstrukce, jen méně zdobené a bez přitažníku.

Místnost 303

Místnost 303 je přístupná z místnosti 302 levými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni (O205), z místnosti 304 levými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni a z místnosti 306 levými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni. Jedná se o lichoběžníkovou místnost osvětlovanou dvěma okny v nikách ve východní stěně. Dřevěný sloupek a poutec dělí okenní otvor na čtyři části, z nichž každá je osazena jedním dřevěným okenním křídlem se zdvojenou skleněnou výplní. Pod každým oknem je na stěnu připevněno elektrické topné těleso. V severní stěně je v nice s ozdobnou římsou osazena dřevěná vestavěná skříň. Dveře skříňe tvoří dvě křídla se zdobenými kovanými závěsy. Stěny místnosti jsou bíle omítnuty. Podhled tvoří dřevěný kasetový strop s tmavým nátěrem. Pochozí vrstvu tvoří novodobé PVC.

Všechny dveře v místnosti 303 jsou dřevěné rámové konstrukce se zdobnou výplní. Dřevěná zárubeň i dveřní křídlo jsou opatřeny hnědým nátěrem a zdobnou kovovou lopatkovou klikou s podložkou, zdobným přitažníkem (kromě dveří O205) a závěsy.

Místnost 304

Místnost 304 je přístupná z místnosti 303 levými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni a z místnosti 309 pravými dřevěnými dveřmi v kamenné zárubni. Jedná se o rozlehlou místnost, potažmo sál, s přidanou částí místnosti v rohovém arkýři. Hlavní část místnosti osvětluje celkem šest oken, vždy po třech ve východní a jižní stěně. Dřevěný sloupek dělí okenní otvor na dvě části, z nichž každá je osazena dvojicí dřevěných okenních křídel se zdvojenou skleněnou výplní. Pod každým oknem je na stěnu připevněno elektrické topné těleso. Ke dveřím z místnosti 303 vede krátké dřevěné vyrovnávací schodiště o šesti stupních. V severozápadním koutě se nachází otevřený vyvýšený krb se zdobnou římsou a postranními sloupky s volutami. V západní stěně se kromě dveří do místnosti 309 nachází ještě jedny pravé dveře osazené v obdobné zárubni. Tyto jsou však zaslepeny a nejsou otvíravé. Stěny místnosti jsou bíle omítnuty. Na západní stěně jsou odkryty dvě vyobrazení prasete divokého s nápisy. Podhled tvoří dřevěný strámový strop se směrem pnutí sever – jih a s tmavým nátěrem. Pochozí vrstvu tvoří dřevěné parkety. Na dvou místech v místnosti se po deštích objevila kaluž vody prosakující sem z krovu.

Část prostory umístěnou v arkýři osvětlují tři okna. Dvě z nich, jedno v severovýchodní a jedno v jihozápadní stěně, jsou jednokřídlá se zdvojeným zasklením. Větší obdélníkové okno proráží stěnu jihovýchodní. Okenní otvor je rozdělen dřevěným poutcem na dvě části. Každou z nich uzavírá dvojice dřevěných okenních křídel se zdvojeným zasklením. Ve východním koutě je ke stěně připevněno elektrické topné těleso. Stěny jsou bíle omítnuty, přibližně do úrovně parapetu částečně zakryty dřevěným obkladem. Podhled tvoří dřevěný zdobný kasetový strop. Podlahu pokrývá betonová stěrka.

Všechny dveře v místnosti 304 jsou dřevěné rámové konstrukce se zdobnou výplní. Dřevěná dveřní křídla jsou opatřena hnědým nátěrem a zdobnou kovovou lopatkovou klikou s podložkou a závěsy.

Místnost 305

Místnost 305 ZATÍM NEPŘÍSTUPNÁ!!!

Místnost 306

Místnost 306 je přístupná z místnosti 303 levými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni, z místnosti 305 levými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni (O206) a z místnosti 307 levými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni (O207). Jedná se o obdélníkovou místnost osvětlovanou oknem v nise v západní stěně. Dřevěný sloupek a poutec dělí okenní otvor na čtyři části, z nichž každá je osazena jedním dřevěným okenním křídlem se zdvojenou skleněnou výplní. Pod oknem je na stěnu připevněno elektrické topné těleso. Stěny místnosti jsou bíle omítnuty. Podhled tvoří dřevěný kasetový strop s tmavým nátěrem. Pochozí vrstvu tvoří novodobé PVC.

Všechny dveře v místnosti 306 jsou dřevěné rámové konstrukce se zdobnou výplní. Dřevěná dveřní křídla jsou opatřena hnědým nátěrem a zdobnou kovovou lopatkovou klikou s podložkou a závěsy.

Místnost 307

Místnost 307 je přístupná z místnosti 302 pravými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni (O208), z místnosti 306 levými dřevěnými dveřmi v dřevěné zárubni (O207) a z místnosti 308 zdvojenými prosklenými dveřmi v dřevěné zárubni. Jedná se o lichoběžníkovou místnost osvětlovanou dvěma okny v nikách, po jednom v západní a severní stěně. Dřevěný sloupek a poutec dělí okenní otvor na čtyři části, z nichž každá je osazena jedním dřevěným okenním

křídlem se zdvojenou skleněnou výplní. Pod každým oknem je na stěnu připevněno elektrické topné těleso. Ve východní stěně se nachází krb s ozdobnou římsou a postranními sloupky s volutami. Římsa má uprostřed trhlínu. Topeniště je uzavíráno dvoukřídlovou zdobnou kovanou mříží. Stěny místnosti jsou bíle omítnuty. Podhled tvoří dřevěný kasetový strop s tmavým nátěrem. Pochozí vrstvu tvoří novodobé PVC.

Dveře mezi místnostmi 307 a 308 se skládají ze dvou samostatných křídel, z nichž jedno se otvírá do interiéru druhé do exteriéru, resp. místnosti 308. Křídla jsou dřevěné rámové konstrukce, jejichž horní část je rozdělena na šest čtvercových dílů, které jsou proskleny. Dřevěná část dveří i dřevěná dveřní zárubeň je opatřena tmavě hnědým nátěrem. Na obě křídla je připevněna zdobná kovová lopatková klika s podložkou. Zbylé dveře v místnosti 304 jsou dřevěné rámové konstrukce se zdobnou výplní. Dřevěná dveřní křídla jsou opatřena hnědým nátěrem a zdobnou kovovou lopatkovou klikou s podložkou a závěsy.

Místnost 308

Místnost 308 je přístupná z místnosti 301 a 307 zdvojenými prosklenými dřevěnými dveřmi. Jedná se o úzkou terasu krytou přesahem střechy uloženým na čtyřech dřevěných vyřezávaných sloupcích. Prostor ohraničuje kromě obvodové stěny také zdobné dřevěné zábradlí, které je na více místech poškozeno. Pochozí vrstvu tvoří dřevěná prkenná podlaha. Podhled je prkenný dřevěný. Všechny dřevěné prvky terasy jsou opatřeny tmavým ochranným nátěrem, který je místy už opraskaný. Jinde prvky pokrývá zelená řasa.

Dveře mezi místnostmi 301, 307 a 308 se skládají ze dvou samostatných křídel, z nichž jedno se otvírá do interiéru druhé do exteriéru, resp. místnosti 308. Křídla jsou dřevěné rámové konstrukce, jejichž horní část je rozdělena na šest čtvercových dílů, které jsou proskleny. Dřevěná část dveří i dřevěná dveřní zárubeň je opatřena tmavě hnědým nátěrem. Na obě křídla je připevněna zdobná kovová lopatková klika s podložkou.

Místnost 309

Místnost 309 je přístupná z místnosti 210 po deseti dřevěných schodišťových stupních, z místnosti 305 pravými dřevěnými dveřmi a dále po dřevěném schodišti z místnosti 310A a po třech vyrovnávacích stupních pravými dřevěnými dveřmi z místnosti 304. Jedná se o podlouhlou místnost plnící komunikační funkci. Prostor osvětluje jedno okno v nise v severní stěně. Obdélníkový okenní otvor s delší vertikální osou dělí poutec na dvě části. Každou z nich uzavírá dvojice dřevěných okenních křídel se zdvojeným zasklením. Na stěnu pod oknem je připevněno elektrické topné těleso. Ve východní stěně přibližně ve výšce vršku dveří do místnosti 305 se pod bílým nátěrem rýsuje profilovaná zárubeň, která zároveň ohraničuje niku. Stěny schodiště i místnosti jsou bíle omítnuty, stejně tak klenutý strop. Stupně jsou dřevěné, pochozí vrstvu podest tvoří cihelná dlažba v běhounové vazbě.

Dveře mezi místnostmi 304 a 309 jsou dřevěné rámové konstrukce se zdobnou ornamentální výplní. Dřevěná zárubeň i dveřní křídlo jsou opatřeny hnědým nátěrem a zdobnou kovovou lopatkovou klikou s podložkou, zdobným přítažníkem a závěsy. Dveře mezi místnostmi 305 a 309 jsou dřevěné rámové konstrukce s výraznou ornamentální výplní. Jediné křídlo dveří je přibližně ve třetině šířky rozděleno ozdobným sloupkem a kloubem na otvíravou a pevnou část. Nad dveřním otvorem je osazena dřevěná okrasná římsa. Křídlo i rám dveří jsou opatřeny hnědým nátěrem a zdobnou kovanou lopatkovou klikou s podložkou a jednoduchými válcovými závěsy.

Místnost 310A

Místnost 310A je přístupná po dřevěném schodišti z místnosti 309, z místnosti 310B levými dveřmi v ocelové zárubni, z místnosti 311 pravými dveřmi v ocelové zárubni, z místnosti 312 pravými dveřmi v ocelové zárubni, z místnosti 314 levými dveřmi v ocelové zárubni a z místnosti 315 levými dveřmi v ocelové zárubni. Jedná se o dlouhou obdélníkovou místnost sloužící jako komunikační prostor. V severní stěně jsou proraženy dva klenuté otvory, které jsou v současnosti vyplněny skleněnou výplní v ocelovém rámu. Přibližně v místě, kde začíná klenutí, jsou ze strany interiéru připevněny dřevěné parapetní desky. Stěny, klenutý strop schodiště i rovný podhled místnosti jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří cihelná dlažba v běhounové vazbě.

Všechny dveře v místnosti jsou osazeny v ocelové zárubni. Dveřní křídlo je rámové konstrukce opatřené plastovou klikou s podložkou a ochranným nátěrem v barvě slonové kosti.

Místnost 310B

Místnost 310B je přístupná z místnosti 310A levými dveřmi v ocelové zárubni, z místnosti 310C levými dveřmi s ocelovou zárubní a z místnosti 310D pravými dveřmi v ocelové zárubni. Jedná se o malou předsíň téměř obdélníkového půdorysu. V níže v jižní stěně je připevněno keramické umyvadlo. Severní stěnu prolamuje klenutý okenní otvor se skleněnou výplní v ocelovém rámu a dřevěným parapetem. Přibližně v polovině je před otvorem postavena příčka oddělující místnosti 310B a 310D. Stěny částečně zakrývá novodobý keramický obklad, zbylá část spolu s plochým podhledem je bíle omítnuta. Pochozí vrstvu tvoří novodobá keramická dlažba Teraco.

Dveře mezi místnostmi 310A a 310B byly popsány v předchozí kapitole. Zbylé dveře v místnosti jsou také osazeny v ocelové zárubni. Hladká desková dveřní křídla s nátěrem v barvě slonové kosti jsou opatřena plastovou klikou s podložkou.

Místnost 310C

Místnost 310C je přístupná z místnosti 310B levými dveřmi v ocelové zárubni. Jedná se o malou místnost bez oken obdélníkového půdorysu. Při západní stěně je instalována keramická toaletní mísa. Stěny částečně zakrývá novodobý keramický obklad, zbylá část spolu s plochým podhledem je bíle omítnuta. Pochozí vrstvu tvoří novodobá keramická dlažba položená na dlažbě Teraco.

Dveře mezi místnostmi 310C a 310B byly popsány v předchozí kapitole.

Místnost 310D

Místnost 310D je přístupná z místnosti 310B pravými dveřmi v ocelové zárubni. Jedná se o malou místnost obdélníkového půdorysu. Severní stěnu prolamuje klenutý okenní otvor se skleněnou výplní v ocelovém rámu a dřevěným parapetem. Přibližně v polovině je před otvorem postavena příčka oddělující místnosti 310B a 310D. Při západní stěně je instalována keramická toaletní mísa. Stěny částečně zakrývá novodobý keramický obklad, zbylá část spolu s plochým podhledem je bíle omítnuta. Pochozí vrstvu tvoří novodobá keramická dlažba Teraco.

Dveře mezi místnostmi 310D a 310B byly popsány v předchozí kapitole.

Místnost 311

Místnost 311 je přístupná z místnosti 310A pravými dřevěnými dveřmi v ocelové zárubni. Jedná se o místnost nepravidelného půdorysu, kterou osvětlují dvě okna v okenních nikách proražená v jižní stěně. Dřevěný poutec dělí okenní otvor na dvě části, z nichž každá je

osazena dvěma dřevěnými okenními křídly se zdvojenou skleněnou výplní. Pod každým oknem je na stěnu připevněno elektrické topné těleso. Přibližně středem místnosti probíhá pod stropem ve směru sever – jih masivní průvlak osazený na obou stranách na pilířích vybíhajících z obvodových stěn. Stěny i rovný podhled jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří novodobé dubové vlysy kladené na rybinu.

Dveře mezi místnostmi 310A a 311 byly popsány v předchozí kapitole.

Místnost 312

Místnost 312 je přístupná z místnosti 310A pravými dřevěnými dveřmi v ocelové zárubni a z místnosti 313 pravými dveřmi v ocelové zárubni. Jedná se o místnost nepravidelného půdorysu, kterou osvětluje jedno okno v okenní nise proražené v jižní stěně. Dřevěný poutec dělí okenní otvor na dvě části, z nichž každá je osazena dvěma dřevěnými okenními křídly se zdvojenou skleněnou výplní. Pod oknem je na stěnu připevněno elektrické topné těleso. Podél západní stěny místnosti probíhá pod stropem ve směru sever – jih masivní průvlak osazený na obou stranách na pilířích vybíhajících z obvodových stěn. Stěny i rovný podhled tvoří akustický obklad. Pochozí vrstvu tvoří koberec.

Dveře mezi místnostmi 310A a 312 byly popsány v předchozí kapitole. Dveře mezi místnostmi 312 a 313 jsou obdobné konstrukce. Ze strany místnosti 312 jsou opatřeby protihlukovým polstrováním hnědé barvy a kovovou klikou místo plastové.

Místnost 313

Místnost 313 je přístupná z místnosti 312 pravými dveřmi v ocelové zárubni. Jedná se o místnost téměř obdélníkového půdorysu, kterou osvětluje jedno okno v okenní nise proražené v jižní stěně. Dřevěný poutec dělí okenní otvor na dvě části, z nichž každá je osazena dvěma dřevěnými okenními křídly se zdvojenou skleněnou výplní. Pod oknem je na stěnu připevněno elektrické topné těleso. Stěny i rovný podhled tvoří akustický obklad. Pochozí vrstvu tvoří koberec.

Dveře mezi místnostmi 312 a 313 byly popsány v předchozí kapitole.

Místnost 314

Místnost 314 je přístupná z místnosti 310A levými dřevěnými dveřmi v ocelové zárubni. Jedná se o místnost nepravidelného půdorysu, kterou osvětluje jedno okno v okenní nise proražené v jižní stěně. Dřevěný poutec dělí okenní otvor na dvě části, z nichž každá je osazena dvěma dřevěnými okenními křídly se zdvojenou skleněnou výplní. Pod oknem je na stěnu připevněno elektrické topné těleso. Přibližně prostředkem a podél západní stěny místnosti probíhají pod stropem ve směru sever – jih masivní průvlaky osazené na obou stranách na pilířích vybíhajících z obvodových stěn. Stěny i rovný podhled jsou bíle omítnuty. Pochozí vrstvu tvoří novodobé dubové vlysy kladené na rybinu.

Dveře mezi místnostmi 310A a 314 byly popsány v předchozí kapitole.

Místnost 315

Místnost 315 je přístupná z místnosti 310A levými dveřmi v ocelové zárubni a z místnosti 401 po pravotočivém kamenném schodišti. Jedná se o malou místnost plnící komunikační funkci, zde začíná točité schodiště vedoucí do věže. Místnost osvětlují dvě jednokřídlá jednoduchá okna v nikách, po jednom v severní a v západní stěně. Stěny jsou bíle omítnuty. Podhled tvoří trámový strop nesoucí horní podestu točitého schodiště. Pochozí vrstvu tvoří cihelná dlažba v běhounové vazbě.

Dveře mezi místnostmi 310A a 315 byly popsány v předchozí kapitole.

Místnost 401

Místnost 401 je přístupná po točitém vřetenovém schodišti z místnosti 315 a z místnosti 402. Jedná se víceméně o podestu schodiště osvětlovanou jednokřídlým oknem v nise v severní stěně. Stěny jsou bíle omítnuty. Podlaha a podhled jsou dřevěné.

Dveře mezi místnostmi 401 a 402 jsou levé. Dveřní křídlo deskové konstrukce je opatřeno plechováním. Rám tvoří svařenec ocelového L profilu.

Krov

Krov zastřešující zámek je možno konstrukčně rozdělit do více částí, které odpovídají členění objektu, jak bylo naznačeno v popisu exteriéru zámku.

Většinu východního křídla (severní část místnosti 403) zakrývá krov vaznicový s ležatou stolicí. Vzdálenost vazeb je přibližně 0,9 m. Běžnou vazbu, kterých se v této části krovu vyskytuje pět (každá třetí vazba), tvoří osově symetricky umístěné prvky a sice dvojice krokví (150*180), dvě mezilehlé vaznice (190*200) uložené na koso, dva šikmé sloupky (150*200), dva pásy v rovině vazby (150*220), dvě pozednice (120*120) a námětky (80*100). Krokve jsou kotveny do vazných trámů (240*280) a rozepřeny dvojicí nad sebe umístěných hambalků (150*180). Podélná tuhost konstrukce je zajištěna v rovině střechy vodorovnými rozpěrami (190*200), které probíhají od sloupku ke sloupku, a šikmým ztužením (150*280), které se rozpírá mezi vaznicí a šikmým sloupkem. Tato šikmá ztužidla jsou vždy čtyři na každé straně střechy. V severní části krovu, kde přechází střecha do valby nad lodžii, jsou umístěny dva svislé sloupky (150*180) s pásy v podélném (150*180) i příčném (200*150) směru. Mezi sloupky v příčném směru probíhá zdvojená vaznice (150*160, 150*190). Na ni jsou kolmo uloženy krokve běžné i nárožní (160*180). Další oporu krokví tvoří pozednice (180*160) uložená na štítové stěně. Spoje jsou tesařské, místy zajištěné dřevěnými kolíky. Na vazných trámech jsou uloženy fošny (160*40), které tvoří podlahu a zároveň nášlapnou vrstvu v podkroví. Střešní plášť zde narušují tři komínová tělesa s téměř čtvercovým průřezem.

Jiná konstrukce tvoří střechu nad křídlem jižním (místnost 402). Prostory 402 a 403 jsou od sebe odděleny protipožární stěnou. Průchod zajišťují levá ocelová dvířka, výškový rozdíl podlah je překonán pomocí jednoduché dřevěné rampy. Co se týče krovu, jedná se opět o vaznicovou soustavu tentokrát se stojatou stolicí. Plnou vazbu, kterých je v tomto křídle nepravidelně rozmístěno pět, tvoří krokve (100*160), mezilehlé vaznice (160*180), sloupky (160*190), pásy (100*120) a pozednice (200*220). Krokve jsou tvořeny vždy dvěma kusy trámů. Jeden vede od vrcholu k mezilehlé vaznici, druhý od vaznice k pozednici. Sloupky jsou kotveny do zkráceného vazného trámu (160*190). V úrovni pod vaznicemi jsou krokve propojeny kleštinami (2x80*160). Další kleštiny (2x80*160 při severní části krovu, 2x60*200 při jižní části krovu) připevňují v úrovni pozednice krokve ke sloupkům. Střechou prostupují tři komínová tělesa. Kvůli jednomu z nich bylo nutné použít dvě podélné výměny (100*100) k uložení krokví. Pro zastřešení rizalitu v severovýchodním koutě nádvoří byla použita přidaná krátká vaznice (120*140) uložená na dvou sloupcích (120*150). Na ni byly v mírnějším sklonu uloženy přídatné krokve.

Krov nad střední částí budovy (jižní část místnosti 403), kde se stýká východní a jižní křídlo, je další samostatnou konstrukční částí. Předěl mezi krovem jižního křídla a touto středovou částí tvoří vnitřní nosná stěna s dveřním otvorem bez výplně. Středový krov a konstrukce nad východním křídlem jsou oddělené tak, že je zde vazba zdvojená. Každá konstrukce je pak uložena pouze na příslušné vazbě. I středová část krovu je vaznicová se stojatou stolicí. Je-li v tomto případě možné mluvit o typické vazbě, pak se skládá z krokví (160*180), námětek (80*100), mezilehlých vaznic (180*200), svislých sloupků (180*150), šikmých vzpěr (140*170), pásů (140*180) a hambalku (150*180). Sloupky, vzpěry i krokve jsou kotveny do vazných rámců (210*290). Po obvodových stěnách probíhá pozednice (170*200). Na západní straně je navíc krokev v první vazbě přitažena ke sloupku kleštinou (140*180). Výše popsaná „běžná“ vazba se nachází v místě styku s krovem východního křídla. Nedaleko této vazby, asi 0,35 m, se nachází další vazba bez sloupků ovšem s hambalkem. Zbylé vazby přímé části jsou jalové. Vrchol střechy vynáší sloupek (200*170) uložený na vazném trámu. Tento sloup protíná hambalek další „typické“ vazby. Podélné vaznice probíhají ještě o další 2 m dále, kde jsou uloženy na rohové sloupy (200*170) s pásy (150*150). Na těchto sloupech je uložena i

příčná vaznice, kterou navíc podepírá středový sloupek s pásky. Sloupky jsou uloženy na trémovém roštu (200*180). Ztužení ve vodorovné rovině dodává přidávaný trémový rošt (160*180) s výměnami v úrovni vaznic se středem ve vrcholovém sloupku. Konstrukce krovu je místy vyspravena protézami, které jsou připojeny přeplátováním a dvojicí ocelových svorníků. Podlahu tvoří dřevěná prkna.

Jehlancová střecha jihovýchodního rizalitu je uložena na trémovém roštu (160*200). Hrotnici tvoří sloupek (120*140). Konstrukci doplňují nárožní a na každé straně jedna mezilehlá krokev (100*120).

Krov jehlancové střechy na osmiboké věži je založen na trémovém roštu s výměnami a pozednicí. Z jeho středu stoupá šestiboká hrotnice, na kterou jsou uloženy nárožní krokve. Střed trémového roštu byl podepřen dvěma druhotně použitými sloupky spojenými do jakési kozy.

Místnost 501

Místnost 501 je situována v osmiboké věži. Je přístupná po dřevěném točitém vřetenovém schodišti z místnosti 401. Jedná se o malou místnost, resp. spíše schodišťovou podestu, která zabírá polovinu vnitřního prostoru věže o půdorysu pravidelného osmiúhelníku. Prostor osvětluje jedno jednokřídlé okno v nise v severní stěně. Z podesty stoupá jednoramenné žebříkové schodiště do místnosti 601. Dvě boční dřevěné schodnice nesou dvanáct dřevěných stupňů. Stěny jsou bíle omítnuty. Podlaha je dřevěná prkenná, stejně jako podhled.

Místnost 601

Místnost 601 je situována v osmiboké věži. Je přístupná po dřevěném jednoramenném schodišti z místnosti 501. Vstupní otvor vytvořený v podlaze lze uzavřít dřevěným poklopem obdélníkového tvaru. Místnost osvětlují čtyři jednokřídlá okna v nikách, po jednom v severní, východní, jižní a západní stěně. Střed místnosti zabírá podpěrná koza pro střed trémového roštu krovu. Ta se skládá ze dvou druhotně použitých sloupků, vzpěr, dvojice trámů, ve kterých jsou sloupky uloženy, a dvou kratších vodorovných trámů v kontaktu s podpíraným roštem. Stěny jsou bíle omítnuty. Podlaha je dřevěná prkenná. Podhled není uzavřený, z místnosti se nabízí pohled do jehlancového krovu věže.

Dům č.p. 242, tzv. kastelánský domek

Objekt nepravidelného půdorysu se nachází při vjezdové bráně, severozápadně od přístupové cesty. Objekt byl původně vystavěn na obdélném půdorysu, v trojdílné jednotraktové dispozici. Později k němu byla doplněna západní a východní přístavba. Obvodové zdi spočívající na kamenných základech jsou provedeny ze smíšeného zdiva. Objekt kryje sedlová střecha s navazujícími pultovými střechami nad přístavbami. Střešní plášť je vyskládán z keramických plochých šablon, tzv. bobrovek. Okenní výplně jsou novodobé, zdvojené, překryté z vnější strany mřížemi. Dveřní výplně jsou rovněž novodobé, typizované, zavěšené do ocelových zárubní.

5. FOTODOKUMENTACE OBJEKTU

V rámci průzkumů byla vyhotovena detailní fotodokumentace objektu, která je samostatnou přílohou.

6. DĚJINY OBJEKTU

Stručné shrnutí dějin objektu

První písemná zmínka o tvrzi v Přerově je z roku 1419. Snad na přelomu 15. a 16. století došlo k přestavbě původní tvrze na honosnější sídlo. Od roku 1524 patřil přerovský statek Pražanům. V souvislosti s převodem majetku je zmiňován „Přerov zámek, dvůr poplužní s poplužím, městečko, domy, krčmy, dvory“ a 15 vsí.

V 60. letech 16. století prošel areál zámku přestavbou navrženou císařským architektem Bonifácem Wolmutem. Stavbu prováděl stavitel Matteo Borgorelli. V rámci přestavby byla krom jiného v přízemí v jihovýchodním rohu zámku u arkýře zřízena velká neklenutá světnice s dřevěným stropem či bohatá sgrafitová výzdoba fasád. Zhruba o dvacet let později se upravoval příkop a stavěl se most.

Zásadní negativní dopad na zámek měly události třicetileté války, jelikož se zámek nacházel na trase všech velkých vojenských tažení. V dalších letech je zámek popisován jako zpustlý či zchátralý. Uvnitř zámku tehdy byly podle sdělení stavebního písaře velmi potřhané zdi, rozlámaná cihelná dlažba a některá kamenná dveřní ostění. Půdy a střechy byly nahnilé, zvláště nad kaplí. Hnilobou trpěla také prkna pod plechovou krytinou věžičky a také přilehlý šindelem krytý krov nad sálem. Půdy a krovy vyžadovaly podepření vzpěrami. Rovněž bylo zapotřebí okna nově opatřit okenicemi.

Ve dvacátých letech 18. století byly prováděny opravy střech. Nová střecha byla kryta šindelem. Další opravy jsou datovány až do roku 1839, kdy bylo jižní křídlo adaptováno na úřednické byty.

V druhé polovině 19. století vlastnil zámek arcivévoda Ludvík Salvátor Toskánský, který chtěl objekt využívat jako lovecký zámček, což vedlo k realizaci větších stavebních úprav (např. rozsáhlá oprava zámecké kaple). Od roku 1880 doklady o stavební činnosti na přerovském zámku mizí, lze tedy předpokládat, že opravy byly tehdy již hotovy.

Po roce 1918 připadl zámek nově vzniklé Československé republice a byl spravován ministerstvem zemědělství. Dle sdělení památkového ústavu mělo dojít ve dvacátých letech 20. století k ničení vnitřního zařízení zámku. Bylo rovněž upozorněno na chátrání sgrafitových fasád. Roku 1930 se jednalo o nové střešní krytině – realizováno později. Dle dobových fotografií bylo východní křídlo kryto šindeli, jižní křídlo bobrovkami.

Nová střešní krytina složená z břidlicových šablon byla položena roku 1955. O tři roky později započali Eva a Olbram Zoubkovi restaurovat sgrafitovou výzdobu zámku. Opravy zámku trvaly až do roku 1976. Další větší práce na zámku byly prováděny v 90. letech. Opraveno bylo východní křídlo, nádvoří a hradební zdi. V roce 2001 byla restaurována zřejmě sgrafita na nádvoří, v roce 2001 sgrafita na fasádách věže.

Dějiny objektu

První písemná zmínka o tvrzi v Přerově je z roku 1419¹. Tehdy břevnovský klášter vyměnil Přerov s Petrem z Trkova za jiné vesnice s tím, že Přerov po smrti Petra z Trkova opět připadne klášteru. Přerov je tehdy uváděn jako vesnice s tvrzí, dvěma poplužními, vinicí a třemi rybníky.

Po husitských válkách zapsal roku 1437 císař Zikmund tvrz Přerov s vesnicemi, které k tvrzi patřily, Jindřichovi ze Stráže. Po smrti Jindřicha ze Stráže roku 1466 přešla přerovská tvrz do držení jeho syna Jiříka. O deset let později majetek přešel na Johanku ze Stráže, jež se vdala za Jana ze Šelmberka. Jan ze Šelmberka je prvně uváděn sezením na Přerově k roku 1484.

Roku 1499 povýšil král Vladislav II. Přerov na městečko. Za Jana ze Šelmberka, jenž zemřel roku 1508, došlo snad k přestavbě původní tvrze v honosnější sídlo. Janův syn Jaroslav ze Šelmberka prodal roku 1524 přerovský statek Pražanům. Tehdy byl Přerov centrem velkého statku, při němž se zmiňují „Přerov zámek, dvůr poplužní s poplužím, městečko, domy, krčmy, dvory“ a 15 vsí. Roku 1529 při rozdělování majetku mezi Starým a Novým Městem pražským připadlo městečko Přerov se zámkem Staroměstským².

Staré Město pražské mělo Přerov v držení do roku 1547. Tehdy byly veškeré statky města po neúspěšném odboji proti panovníkovi konfiskovány králem Ferdinandem I. Přestože většina konfiskovaných statků byla záhy opět rozprodána, Přerov se zámkem zůstaly nadále spravovány královskou komorou a staly se základem komorního panství Přerov.

První doložená stavební aktivita v době, kdy Přerov náležel panovníkovi, se týká přerovského pivovaru, který dle relace z roku 1560 byl nejméně do té doby součástí zámeckého areálu. Byl pravděpodobně umístěn v západním křídle, případně ještě v přilehlé části severního křídla. Přestavba zámeckého pivovaru probíhala nejpozději od jara roku 1552³.

Roku 1560 vypracoval královský stavitel Bonifác Wolmut rozpočet na přestavbu tří zámků spravovaných komorou – Přerova, Lysé a Poděbrad. K textu rozpočtu byl připojen i vysvětlující náčrtek. Náčrtek byl později otištěn v publikaci J. V. Práška o Brandýse nad Labem⁴.

Z Wolmutovy zprávy vyplývá značná sešlost starého panského sídla v Přerově. Z relace je zřejmé, že na zámku byl tehdy (tj. roku 1560) nevhodně umístěn pivovar. Ten stavitel navrhl přeměnit, při nákladech 200 tolarů, na stáje pro 80 koní. Za dalších 800 tolarů měl být vystavěn větší pivovar a sladovna na novém, příhodnějším místě. Wolmut ve své relaci dále navrhoval zřídit v přízemí v jihovýchodním rohu zámku u arkýře velkou neklenutou světnici s dřevěným stropem. Nad ním ve volném prostoru dalšího podlaží doporučoval zřídit jednu světnici a dvě komory.

Ze zbylého prostoru v 2. poschodí východní části jižního křídla doporučoval udělat sál. Schody v dnešní věži navrhoval o dvě patra zvýšit a přeměnit ve věž pro strážného, na níž měly být umístěny bicí hodiny. Na závěr Wolmut doporučoval podklenout a vydláždít chodbu v jižním a západním křídle.

Wolmutův plán ukazuje zámek jako čtyřkřídlovou dispozici kolem ústředního dvora. To potvrzují o málo mladší plány Mattea Borgorelliho, podávající přízemí a patro severního, vstupního křídla jako již stojící. K Wolmutově návrhu se vyjádřil v dopise místodržiteli Ferdinandu Tyrolskému i samotný císař Ferdinand I., jenž s přestavbou souhlasil kromě nákladné výstavby nového pivovaru a sladovny. Císař si rovněž vymínil, že velká světnice v přízemí nemá mít středovou podporu⁵.

Stavět se začalo v císařských pokojích v 1. poschodí východního křídla nejpozději roku 1562, jak se dovídáme z dopisu brandýského hejtmana Viléma z Oppersdorfu královské komoře. Dne 18. listopadu 1562 zaslal hejtman královské komoře obsáhlou relaci s plány. Přestože jsou plány bez podpisu a nedatovány, vyplývá ze souvislostí, že je vypracoval Matteo Borgorelli⁶. Tři listy plánů zachycují přízemí východního křídla a dvě patra východního a jižního křídla. Ve zprávě hejtman píše, že práce na zámku ještě nejsou dokončeny. V té době se pracovalo v přízemí, kde byl dokončován vstup do sklepa, napravo od vstupu pak komora pro vytápění světnice a další komora. Dále měla být nově omítnuta a vybílena kaple a velká světnice a vedle, tj. v jižním křídle, měla být zřízena komora se záchodem. Rozsáhlé změny byly plánovány v 2. poschodí. Schody (zřejmě ve schodištní věži) měly být vydlážděny. V relaci popsaná přestavba v 2. poschodí jižního křídla koresponduje s plánkem 3. podlaží. Ve východním křídle, kam vedly staré schody, bylo navrženo zřízení velkého sálu s vlašským krbem a kolem tří světnice. Práce ve 2. patře bylo třeba ještě dokončit – omítnout stěny, prolomit a osadit okna.

Termín dohotovení jižního a východního křídla se patrně podařilo dodržet, neboť od července roku 1563 se pracovalo již na severním křídle. K hejtmanovu hlášení o pracích na severním křídle jsou přiloženy tři plány. Z nich vyplývá, že tehdy severní křídlo stálo do výše 1. poschodí a pravděpodobně stálo i přízemí západního křídla. Přízemí sestávalo z komor, křížově zaklenutých bez pasů, s průjezdnou branou u rohu východního křídla. Mezi přízemím a 1. poschodím bylo na západ od brány šnekové schodiště, částečně vystupující z líce zdiva. V prvním poschodí byl byt purkrabího. Tato dvě stojící podlaží bylo navrženo uvnitř i zvenčí omítnout a vyběliti. Třetí plán ukazuje návrh 2. poschodí – severního a části západního. Legenda na plánu doslova uvádí, že to jsou pokoje na čtvrté straně (severní), které celé nové musí být nad branou postaveny. Směrem do dvora byla navržena chodba, jež měla být komunikačně spojena i s velkým sálem druhého poschodí východního křídla⁷.

Krátce po hejtmanově zprávě zaslal dopis královské komoře i samotný stavitel Matteo Borgorelli. Z dopisu vyplývá, že současně s přestavbou přerovského zámku vedl i stavbu nového pivovaru, z čehož lze usuzovat, že starý zámecký pivovar byl určen ke zrušení. K dokončení přestavby přerovského zámku pod vedením Mattea Borgorelliho došlo patrně nedlouho po nástupu nového císaře Maxmiliána II. Obecně se předpokládá, že přestavba byla dokončena nejpozději v druhé polovině šedesátých let 16. století, včetně omítek se sgrafitovými ornamenty a výjevy⁸.

Další stavební aktivita na přerovském zámku je doložena za císaře Rudolfa II. v letech 1582-1585. V letech 1583-1584 se rekonstruovaly zámecké příkopy – byly opraveny a zvýšeny zdi příkopu a vydlážděno jeho dno. V letech 1584-1585 přikročil zednický mistr Hector Vaccani z Brandýsa ke „stavění mostu a šneku nového z pokojů hořejších Jeho Milosti Císařské (dále jen JMC) přes příkopy do obory bažantí v zámku“. Hrubá stavba mostu byla provedena do podzimu roku 1584. Roku 1585 bylo dostavěno dvoupatrové šnekové schodiště, započaté roku předešlého⁹.

Dle zprávy z roku 1605 byla zámecká věž sešlá a vyžadovala opravy, jež by obnášely náklady ve výši 600 tolarů. O provedení oprav však neexistují žádné písemné zprávy¹⁰.

Zásadní negativní dopad na zámek měly události třicetileté války. Zámek se nacházel na trase všech velkých vojenských tažení, z nichž mu nejvíce uškodily zřejmě saské v letech 1631-1632 a Torstensonovo na počátku čtyřicátých let. Švédské drancování je doloženo také roku 1648.

Z roku 1651 pocházel urbář přerovského panství, dnes nezvěstný, v němž se nalézal i popis zámku, z něhož je dnes k dispozici výbor publikovaný J. V. Práškem: „Na tomto zámku jest sklepův a pokojův dostatek, kteříž nákladem JMC vystavěn a rozšířen jest, nad týmž stavením vížka navejš ode zdi vyhnána a na ní hodiny, a při něm most zdvihačí. Před týmž zámkem jest pekárna... Okolo zámku vedle krumfeštu jest příkop, kteříž prve nečistým bahnem zapuštěn a potom k obzvláštnímu zalíbení JMC kamením štukovým a pískovým vydlážděn byl, pod kterýmžto dlážděním jsou hejcuky klenuté, skrze něž se ta bahna a nečistota stahují, do rybníka Netušila vpadají, tak že tímto způsobem čistotný příkop zůstáváti může. Okolo téhož příkopu jest zeď obvejší vůkol postavená čtverhranná a v jednom každém úhle okrouhle postavená... ovčín... příliš hrubě blízko zámku... z něho marštale vystavěné, z nichžto, když JMC příjezdem svým tu býti ráčí, může se do 120 koní postaviti. K témuž zámku jest znamenitý pivovar, nákladně a pořádně, rozšířeně, při tom sladovna, hvozď a spilky“¹¹.

O obnovách přerovského zámku v době po třicetileté válce se dochoval jen torzovitý materiál – zlomek komorní korespondence a účtů a především 24 anonymních nedatovaných plánů ze sbírky plánů Archivu Pražského hradu. Tyto plány jsou opatřeny glosami z doby kolem roku 1726, které je hypoteticky vročují do éry prezidenta české komory Aleše Ferdinanda Vratislava z Mitrovic (1656-1669) a viceprezidenta hraběte z Vrtby (1676)¹².

Roku 1667 žádal brandýský hejtman Jiří Mařan o opatření zvonu do přerovské zámecké kaple, která byla v té době nově opravena. Stavební činnost na zámku je doložena roku 1668 stanovením platů pro řemeslníky. Roku 1670 je v Přerově doložen dvorní stavitel Santino de Bossi, jehož zedníci toho roku na zámku pracovali od dubna do října a roku 1671 od dubna do listopadu. Dne 23. března 1671 brandýský hejtman referuje, že zámek v Přerově „v ty válečné a nepokojné časy od lidu švédského velice zkažen a zpustošen jest, čím dále tím k většímu ztenčení a ruině přichází“. Na příkaz české komory se tehdy opravovaly na zámku pouze střechy. Opravu však akutně vyžadovaly nejen dveře, okna, kamna, podlahy, ale i zdi. Dne 18. dubna 1671 sděluje stavební písař, že stavitel Santin má odstranit prosakující vodu odvodněním a zvenčí prasklou hlavní zeď uchytit dvojím pilířem s použitím

kvádrů a 630 džberů vápna. Uvnitř zámku tehdy byly podle sdělení stavebního písaře rovněž velmi potrhane zdi, rozlámaná cihelná dlažba a některá kamenná dveřní ostění. Půdy a střechy byly nahnilé, zvláště nad kaplí. Hnilobou trpěla také prkna pod plechovou krytinou věžičky a také přilehlý šindelem krytý krov nad sálem. Půdy a krovy vyžadovaly podepření vzpěrami. Rovněž bylo zapotřebí okna nově opatřit okenicemi. Roku 1672 stavitel Santin urgoval proplacení prací, z čehož lze usuzovat, že v té době jím vedené opravy byly už hotovy.

Roku 1677 brandýský hejtman hlásí, že „kus zdi při zadním štoku pod pavlačí, asi čtyři sáhy zdi, se zbořil a spadl“ a hrozí další sesuvy, nebude-li zeď podepřena pilíři¹³.

Zprávy o opravách a sesuvech lze interpretovat tak, že vzhledem k nedostatku prostředků se česká komora soustředila na záchranu východního a jižního křídla s hlavními voluptuárními prostory, zatímco Borgorellim nastavovaná užší křídla severní a západní ponechala rozpadu. Pokud plán č. 3, obsahující v rozvržení traktů zřejmě nerealizované dispozice, je pravdivý v podání hmot a v ročením odpovídá přibližně roku 1676, pak tehdy celé severní křídlo s nárožím východního a západního již neexistovalo jako souvislá stavební konstrukce a západní křídlo bylo v rozpadu¹⁴.

Nový zájem o voluptuární stavby při brandýských lesích se zvedl po nástupu císaře Karla VI. na trůn. Roku 1713 bylo stavebnímu písaři Janu Baltazaru Seilerovi nařízeno, aby při prohlídce hospodářského dvora v Přerově prohlédl „také tamní zámek, zvláště na té straně, kde se před dávným časem zřítily zdi a ještě nyní se rozpadají, a zámek se nachází v takovém stavu, že nebude-li včas pomýšleno na prostředky, postupně kus po kuse spadne na hromadu“¹⁵.

Dochovala se i odpověď písaře Seilera z 3. srpna 1713. Ten shledával opravu jako neproveditelnou, protože zámek „je na všech stranách potrháný a stojí na samých pramenech a bažinách, takže bez zatloukání jehel se tam nic bezpečně stavět nedá a bylo by účelnější, kdyby na takovém místě nic nestálo. Z jedné strany u chodby, kudy chodilo panstvo do bažantnice, se kus zřítíl a další větší táhne za sebou, jako také před pro zpevnění a podepření té zámecké zdi přidané pilíře, které ničím nebyly svázány s hlavní zdí, nýbrž byly nalepeny jako vlaštovčí hnízda, stojí nyní volně a samy od sebe se naklánějí ke zřícení“. Seiler proto považoval investice za ztrátové, kdyby však komora chtěla objekt zachovat, doporučoval „to nároží, kde právě část pokojů při chodbě (do bažantnice) spadla... zbořit až do spodního podlaží a prkny šikmo dolů zakrýt, druhý roh ale pod kaplí podchytit, aby se tím zároveň uchovalo správcovo obydlí a kvelby, protože jinak by se pro něj v budoucnu musel postavit nový byt“¹⁶.

Roku 1720 byl české komoře předložen návrh hospodářského správce komorních panství Kaysera pro zřízení bytu přerovského správce na tamějším zámku. Kayser navrhoval „postavit přístavek k té za vlády Leopolda I. asi před třiceti lety nově vyzdvížené základové zdi, která měla sloužit k vytvoření nového zámečku, byla však dovedena jen do takového stavu, že se na ní slušně může založit klenba. Tím by se nutné obydlí pro správce zařídilo výhodně s nejmenšími náklady, starý zámek by ale zůstal nedotčen, a když by se dřív nebo později měl dostavovat, tento přístavek by nepřekážel, nýbrž podle výstavby základových zdí a postupu stavby by se mohl snadno odstranit, nebo do stavby zahrnout“¹⁷. Stavba se však neuskutečnila. Roku 1723 byl ale v místech zbořeného západního křídla zřízen prkny oplocený dvorek.

K roku 1729 jsou uváděny stavební požadavky k obnově chátrajícího zámku v Přerově: „Starý zámek, kde se má podchytit kuchyně správce, vyspravit pilíře u vnější chodby a střecha nově pokryt šindelem“¹⁸.

Zamýšlené stavební aktivity na přerovském zámku jsou zaznamenány k roku 1732. Dobová zpráva uvádí: „Na zámečku u tří císařských pokojů, nyní vysazených na pilířích, krytých šindelovou střechou a obitých prkny, provést plně zdi a zařídit vytápění. Pak se tam má zrušit takzvaná nouzová kuchyně, obedněná jen prkny, a místo ní se mají zařídit dva pokoje pro kavalíry a jídelna komorníků, aby se napříště tato tabule nemusela jako dosud konat v zámecké kapli. Také se má do zámečku zavést tekoucí voda potrubím“¹⁹.

Z roku 1732 se rovněž dochoval podrobný inventář, resp. popis zámku: „Zámek dosud z polovice stojí, s věží a na ní s orlem, kterýžto zámek byl letos téměř celý nově pokryt. Na věži byly hodiny bez cymbálu a místo něj se zvonem. V zámku jsou pokoje – nyní byly postaveny pro JMC příjezd 3 nové pokoje a to císaře předsín s 1 dvojími dveřmi a 3 čtyřkřídlymi okny, císařův záchod s 1 dvojími dubovými dveřmi a s 3 čtyřkřídlymi okny a záchod císařovny se 2 dubovými dveřmi dovnitř a ven, s 1 dvoukřídlym oknem a schůdky k jeho zavírání.

V horních císařských pokojích: v kanečnicku nebo JMC záchodu 1 dvojité dveře, 6 starých čtyřkřídlých oken a 1 velké a 2 malá okna nově udělaná, která zde dříve nebyla. V záchodu císařovny 2 dvojité dveře, 1 čtyřkřídlé okno a 1 kamna s plechovými dvířky. V císařském záchodu, kde stojí vlašský komín, 1 dvojité dveře a 1 čtyřkřídlé okno. V pokoji, kde měly záchod velkovévodkyně, 1 jednoduché dvojité dveře, 2 stará a 2 nová čtyřkřídlá okna. V pokojích, kde měly záchod dvorní dámy, 1 dvojité dveře, 1 kamna a 2 čtyřkřídlá okna. V komoře 1 dveře a 1 čtyřkřídlé okno. V malém záchodě 1 jednoduché dveře a 3 čtyřkřídlá okna. V pokoji pážat 1 jednoduché dveře, 3 čtyřkřídlá okna a 1 vlašský komín. V předsíni čtyřkřídlé okno a 1 malé. Nad schody 2 okna. Na horní pavlači mezi pilíři 3 dubová obložení a před okny horních pokojů 17 nových prken nebo obložení.

Na dolní pavlači v pokoji, kde bydlí p. nejvyšší komorník 1 jednoduché dveře, 1 okno, 1 dveře k záchodu a vedle malá dvířka, kudy se jde na zadní chodbu. Ve františkánském pokoji 1 jednoduché dveře, 2 nová okna ve starých rámech, 2 železné okenní mříže, 1 zelená kamna, 1 špatné dveře z pokoje do komory a 2 nová okna se starými tabulkami. V kanceláři 1 jednoduché dubové dveře v obložení, 1 pokladna, 1 dveře z kanceláře do kaple, ještě 1 dveře, 1 železná mříž, 1 hnědá kamna, 3 čtyřkřídlá okna, 3 železné mříže, 1 dveře mezi almarami a 1 dveře ke komoře v obložení. Před kanceláří 1 nové dveře, 1 čtyřkřídlé okno do nádvoří a 1 dveře na záchod.

V komoře pod kanceláří 1 dveře. V čeledníku 1 jednoduché dveře, 1 čtyřkřídlé okno a 1 dvojité okenice. U kuchyně 1 jednoduché dveře a 1 čtyřkřídlé okno. V komoře 1 dveře, 1 čtyřkřídlé okno a 1 okenice. V zámecké kapli 1 dveře, 7 oken se špatnými tabulkami, 1 tabulové okno, 1 černý a pozlacený oltář Nejsv. Trojice, 1 černá a pozlacená kazatelna a 1 mříž. Pod kanceláří v kvelbu, kde se odkládá pivo, 1 dveře. U dalšího kvelbu 1 dveře. Ve sklepě, kde leží pivo na ledu, 1 dveře. Vedle tohoto kvelbu 1 dveře. V malém sklepě 1 dveře a 1 dvojité zvedací dveře. V kvelbu, kde bylo dříve mladé víno, 1 dveře a 3 nová malá okénka. Za vrátnicí před domem železný kotel.

V zámeckém nádvoří studna, nouzová kuchyně se světničkou a 2 pecemi, 2 dveřmi, 2 okny se špatnými tabulkami a novými kamny. Také pro císaře kuchyně ze dřeva postavená a v ní ohniště se stoly dokola, 6 čtyřkřídlých oken a 4 dveře. Vedle uhelná komora na 5 fůr s 1 dveřmi. Ve světnici vrátného dvoje dveře, 1 pec a 3 špatná okna. V komoře 1 dveře, 1 okno a 1 železná mříž. Nad tou v komoře na různé věci 1 dveře. Pod vrátnicí konírna, 2 kurníky a 3 jiné malé chlévy se čtyřmi dveřmi. Nad stájemi v komoře 1 dveře. Do zámku 1 brána s malými dvířky a nad bránou černý pozlacený orel ze železa²⁰.

Dochovaly se plány na přestavbu zámku pocházející patrně z doby krátce po nástupu Marie Terezie na trůn. Přestavba však nebyla realizována, zřejmě z důvodu vyčerpání finančních prostředků kvůli probíhajícím válečným událostem²¹.

Zprávy o dalších stavebních aktivitách na zámku poté máme až z konce třicátých let 19. století. Nejpozději od roku 1839 probíhala adaptace jižního křídla na úřednické byty, přestože starší literatura klade tyto stavební úpravy až do roku 1841²².

Stav zámku po úpravách z konce třicátých let popisuje velmi podrobný inventář z let 1849-1851: „Celý zámek je dvoupatrový, postavený z kamene, staré křídlo je kryté šindelem, nové taškami. Jedno zámecké křídlo je staré a sešlé, druhé je nově přestavěno. Do zámku se přijde vjezdem na zámecké nádvoří“.

Následuje popis jednotlivých prostorů. „Ve starém křídle vlevo: Schodiště nahoru do prvního patra starého křídla, bez dveří, jen s 18 dřevěnými stupni a cihlami dlážděným odpočívadlem, nepoužitelné. Předsíní nahoře s dřevěným stropem, s cihelnou dlažbou, s 1 oknem a více dveřmi, dlouhá 5 sáhů a 3 stopy, široká 3 sáhy, vysoká 2 sáhy, nepoužitelná. Kuchyně s dveřmi z předsíně, s dřevěným stropem, s cihelnou dlažbou, 1 oknem, s 1 dveřmi do pokoje, se zděnou výlevkou, s ohništěm pod pláštěm, pecí, dl. 2 sáhy a 4 stopy, š. 1 sáh a 1 stopu, v. 1 sáh a 4 stopy, nepoužitelná. 1. pokoj s dveřmi z kuchyně, s rákosovým stropem, prkennou podlahou, s 1 oknem, kamny, dl. 2 sáhy a 4 stopy, š. 2 sáhy a 3 stopy, v. 1 sáh, 3 stopy a 6 palců, nepoužitelný. 2. pokoj s dveřmi z 1. pokoje, s rákosovým stropem, prkennou podlahou, se 2 okny, dl. 3 sáhy, š. 2 sáhy a 4 stopy, nepoužitelný. 3. pokoj s dveřmi z 1. pokoje vpravo, s rákosovým stropem, podlahou, s dalšími dveřmi do předsíně a do bývalé oratoře, dl. 4 sáhy a 2 stopy, š. 2 sáhy a 4 stopy, nepoužitelný. Oratoř je malá, klenutá, cihlami dlážděná, s 1 oknem, dl. 2 sáhy a 4 stopy, š. 1 sáh a 2 stopy, v. 1 sáh a 2 stopy, nepoužitelná. Komora s dveřmi z předsíně po 3 stupních vzhůru, s prkennou podlahou bez trámového stropu, jen s šindelovou střechou a bedněnými stěnami z

prken, dl. a š. 2 sáhy a 2 stopy, nepoužitelná. Předsklepí s dveřmi z nádvoří vedle schodiště do patra, s dřevěným stropem, s kamennými schody do sklepa a se vchodem do 2. sklepní předsíně, dl. 2 sáhy a 3 stopy, š. 2 sáhy, v. 1 sáh a 2 stopy. Předsíň stejných rozměrů, nepoužitelná. Sklep o dvou klenebních polích se 3 velkými nikami, se 2 pískovcovými ostěními, dl. 12 sáhů a 3 stopy, š. 2 sáhy a 3 stopy, v. 1 sáh, 3 stopy a 6 palců, nepoužitelný. Kvelb jako dřevník se vchodem z nádvoří, vedle dveří do předsklepí, s dřevěným stropem, dl. 3 sáhy, š. 2 sáhy a 4 stopy, v. 1 sáh a 2 stopy, nepoužitelný, pod ním jsou zmíněné sklepní niky, hrozící zřícením. 2. sklep hluboko položený, přístupný 2 stupni zčásti kamennými a zčásti dřevěnými a dveřmi z nádvoří vedle kvelbu, s kamennou dlažbou, klenutý. Je v něm studna, ze které vede podzemní štola pod příkopem, ústící západně od ohradní zdi. Méně dobrý, ale použitelný. Předsíň kaple se vchodem z nádvoří vedle sklepa, klenutá bez dlažby, s dalším vchodem ze staré světnice, dl. 2 sáhy, š. 1 sáh a stopy, v. 1 sáh a 2 stopy, nepoužitelná. Bývalá zámecká kaple se vstupem vpravo z předsíně. Protože nemá žádný trámový strop, tvoří s bývalým rytířským sálem jeden prostor. Je zčásti dlážděná cihlami. Celek má dole 7 a nahoře 8 okenních otvorů, dl. 6 sáhů, š. 5 sáhů, v. 3 sáhy, nepoužitelná. Bývalá stará světnice se vchodem z předsíně vlevo, bez podlahy, se špatným stropem, neobyvatelná, s cihelnou podnoží bez kamen, s 1 oknem a vchodem do vězení, dl. 3 sáhy, š. 2 sáhy a 3 stopy, v. 1 sáh, 1 stopu a 6 palců, nepoužitelná. Staré vězení sv. Vojtěcha, přístupné vlevo ze staré světnice, zchátralé, podlouhlé, klenuté, bez podlahy, s 1 oknem. Za ním je 2. vězení, k němuž je vchod zazděný. Nepoužitelné“.

„Novým schodištěm nového zámeckého křídla se nyní přijde do 2. patra starého křídla, velmi zchátralého, do něhož je vstup nebezpečný. Nejdříve se od schodů nových obydlí projde dveřmi a po 7 kamenných a 6 dřevěných schodech, jež jsou v dobrém stavu, na chodbu 2. patra. Chodba s cihelnou dlažbou, zříceným stropem, s 1 oknem, s dveřmi do nepoužitelné místnosti, do staré kuchyně, pokoje a na půdu, dl. 2 sáhy a 5 stop, š. 2 sáhy, v. 1 sáh a 3 stopy, nepoužitelná. Stará kuchyně, přístupná vlevo z chodby, se špatnou cihelnou dlažbou, zříceným dřevěným stropem, 3 okny, s vlašským komínem na kamenném sedle, dl. 4 sáhy a 4 stopy, š. 2 sáhy a 3 stopy, v. 1 sáh a 4 stopy, nepoužitelná. 1. pokoj, přístupný vpravo z chodby, s prkennou podlahou, starým dřevěným stropem, 2 okenními otvory, zděnou pecí, dl. 3 sáhy, š. 3 sáhy, nepoužitelný. 2. pokoj, přístupný dveřmi z předešlého, s prastarým dřevěným stropem a podlahou, 1 oknem, dl. 3 sáhy, š. 2 sáhy a 3 stopy, nepoužitelný. Komora, přístupná z předešlého pokoje, se špatnou prkennou podlahou a stropem, 3 okenními otvory, dl. 3 sáhy, š. 1 sáh, 1 stopu a 6 palců, nepoužitelná. Střecha nad křídlem je šindelová, s plechovými žlaby, nepoužitelná“.

„Pravé, nově přestavěné křídlo na jižní straně nádvoří. Vedle dveří hlavních schodů vedou v přízemí další dveře z nádvoří v novém křídle do věže nebo do předsíně u věžeňské světnice, klenuté, dlážděné kamenem, s 1 oknem, s dveřmi na chodbu u vězení, dl. 1 sáh a 5 stop, š. 1 sáh, dobré. Chodba k vězení, přístupná dveřmi vpravo z předsíně, klenutá, dlážděná cihlami, dl. 2 sáhy a 3 stopy, š. 5 stop a 6 palců, dobrá. Vězení, přístupné z chodby, s rákosovým stropem, prkennou podlahou, s 1 oknem, s 1 záchodem, dl. 2 sáhy a 2 stopy, š. 2 sáhy, dobré. Předsíň, přístupná dalšími dveřmi z nádvoří, klenutá, bez dlažby, dl. 1 sáh a 4 stopy, š. 5 stop a 6 palců, méně dobrá, ale použitelná. Kvelb na vápno, přístupný z předsíně, klenutý, bez dlažby, s nezaskleným větracím okénkem, dl. 3 sáhy, š. 2 sáhy a 2 stopy, méně dobrý, ale použitelný. Předsíň, přístupná dalšími dveřmi ze dvora, klenutá, dlážděná cihlami, s odtokem z chlěva, dl. 1 sáh a 4 stopy, š. 5 stop a 6 palců, méně dobrá, ale použitelná. Kravský chlív, přístupný z předsíně, klenutý, cihlami dlážděný, s malým oknem, dl. a š. 2 sáhy a 2 stopy, méně dobrý, ale použitelný. Předsíň konírny, přístupná dalšími dveřmi z nádvoří, klenutá, nedlážděná, dl. 1 sáh a 4 stopy, š. 5 stop a 6 palců, špatná, ale způsobilá k opravě. Konírna, přístupná otvorem z předsíně, klenutá, dosud nezařízená, bez fošen, s 1 malým oknem, dl. 2 sáhy a 3 stopy, š. 1 sáh a 3 stopy, špatná, ale způsobilá k úpravě. Záchod je přistavěn z prken pod šindelovou krytinou.

První patro nového křídla. Schodiště vede z nádvoří do patra mezi levým starým křídlem a věží, úplně dobré. Chodba protáhlá, s rákosovým stropem, cihelnou dlažbou, 3 zaoblenými okny, 3 dveřmi do pokojů, dl. 6 sáhů a 4 stopy, š. 1 sáh, úplně dobrá. Bývalá kancelář, prostorná, přístupná prvními dveřmi vlevo, s rákosovým stropem, podlahou, 2 okny, 1 dveřmi do pokoje služebné, kolem pokoje podlahové lišty, dl. 4 sáhy a 1 stopu, š. 2 sáhy a 4 stopy. Pokoj služebné, přístupný z prvního pokoje a z chodby, shodně vybavený, dl. 2 sáhy a 4 stopy, š. 1 sáh a 4 stopy, úplně dobrý. Spižárna se vstupem z chodby, shodně vybavená, s 1 oknem, dl. 2 sáhy a 4 stopy, š. 2 sáhy a 2 stopy, úplně dobrá. Dva záchody vzadu na chodbě vedle spižárny, se 2 dveřmi, oddělené bedněním s rákosovým stropem a cihelnou dlažbou, úplně dobré.

Druhé patro. Schodiště osvětlené okny, úplně dobré. Chodba s rákosovým stropem a cihelnou dlažbou, dl. 2 sáhy a 2 stopy, š. 1 sáh a 1 stopu, úplně dobrá. První pokoj přístupný dveřmi z chodby vlevo, velký, s rákosovým stropem, podlahou, 2 okny, s 1 dveří do druhého pokoje, dokola s podlahovými lištami, dl. 4 sáhy a 2 stopy, š. 2 sáhy, 5 stop a 6 palců, v. 1 sáh a 5 stop, úplně dobrý. Druhý pokoj s dveřmi na chodbu a do obou sousedních pokojů, stejně vybavený, dl. 2 sáhy, 5 stop a 6 palců, š. 2 sáhy a 5 stop, úplně dobrý. Třetí pokoj s dveřmi do druhého pokoje a předsíně, s 1 oknem, rákosovým stropem, podlahou s podlahovými lištami, dl. 2 sáhy, 5 stop a 6 palců, š. 2 sáhy a 2 stopy, úplně dobrý. Předsíň s dveřmi z třetího pokoje a do dvou záchodů, dělených prkenným bedněním, s rákosovým stropem a cihelnou dlažbou, dl. 1 sáh, š. 5 stop. Kuchyně přístupná z předsínky, klenutá, s cihelnou dlažbou, zděným ohništěm, 1 oknem, dl. 2 sáhy, š. 1 sáh a 1 stopu. Půda je přístupná z chodby šnekovým schodištěm do věže s 24 dřevěnými stupni, osvětlenými okny. Dveřním otvorem bez křídla se přijde na půdu, pokrytou lepenicí, krytou taškami, a oddělenou od levého křídla požární zdí. Ve střeše je 8 vikýřových oken. Věž je přístupná dalšími 31 dřevěnými stupni, má 4 okenní otvory, červeně natřenou šindelovou střechu a zeleně natřenou plechovou kopuli.

Zámecké nádvoří. Uprostřed pumpa, několik kroků od ní zděný sklep, klenutý, krytý taškami, s 9 kamennými stupni, bez dlažby, méně dobrý ale použitelný. Nádvoří je obehnané 4 stopy vysokou zdí, ve které jsou přístupy do příkopu. Přes příkop vede kamenný most s parapetními zdmi, krytými kamennými deskami po obou stranách²³.

Roku 1860 byl brandýský velkostatek, včetně přerovského zámku, prodán na příkaz císaře Františka Josefa I. jeho příbuznému Leopoldovi II., arcivévodovi toskánskému. Po Leopoldově smrti přešel zámek do držení jeho syna Ludvíka Salvátora. Arcivévoda Ludvík Salvátor chtěl objekt opět využívat jako lovecký zámek, což jej vedlo k realizaci stavebních úprav²⁴. Z roku 1872 se dochoval účet stavitele Karla Lablera za stavební úpravy na přerovském zámku, při nichž spotřeboval 20 sáhů trámů, 21 sáhů krokví, 7 fošen, 11 prken, neudané větší množství šindele, 79 stop kamenných dveřních ostění a 49 stop schodištních stupňů. Přednostně se zřejmě zajišťovala oprava střechy a schodiště. Stavební úpravy pokračovaly i v letech 1873-1874. Stavitel Labler si za toto období účtoval následující materiál – 81 kop šindele, 132 sáhů trámů, 159 sáhů krokví a 153 sáhů prken. Dle Lablerova rozpočtu se osazovaly „dva předložené stupně ke vchodu na schodiště. Vysekávaly se na neudaném místě kapsy pro 18 spodních trámů a 28 nových záklopových trámů v 1. patře... Vedle vstupních dveří se zazdívala 1 sáh a 4 stopy vysoká, 1 stopu a 6 palců hluboká a 5 stop široká nika. Na 1 stopu se přizdívala zeď ode dveří v délce 2 sáhů a 1 stopy. Nad překladem nového krbu se prováděla šestipalcová nadezdívka v délce 1 sáhu a 2 stop a výšce 5 stop. Překlenovaly se vstupní dveře a dveře vlevo od nich a prováděla se koutová klenba pod krbem. Nový komín se nad rýhou vyzdíval na výšku 4 sáhů. Stěny sálu v délce 25 sáhů a 5 stop a na výšku 2 sáhů a 2 stop se oškrabaly a vyspravily. 2 sáhy stěny vlevo od vchodu se omítly. Dvě stropní plochy 1. patra se na nové bednění a staré trámy v půdě pokryly násypem, prkennou podlahou a lepenicí o rozměrech 6 sáhů a 3 stopy na 5 sáhů a 2 stopy a 1 sáh a 3 stopy na 1 sáh a 9 palců. Účtovalo se osazení dřevěné dveřní zárubně u schodů, profilovaného kamenného ostění vchodu a nad ním profilovaného přístřešku 6 stop dlouhého, 15 palců širokého a 8 palců silného (tj. naddveřní římsy), dále osazení dvou krakorců s železnými svorkami a 6 stop dlouhého překladu u krbu. Osazování kamenných stupňů je v rozpočtu škrtnuto“²⁵.

Roku 1875 byly na zámku oškrabány staré omítky a provedeny nové hlazené a pačokované na stěnách, klenbách a stropech schodů, odpočívadla a chodeb o ploše 118 čtverečních sáhů. Byly dodány a osazeny dva předložené stupně a jeden mezi zárubně hlavního vchodu, všechny s oblounem, dále profilovaná naddveřní římsa, 12 palců silná a 7 stop a 3 palce dlouhá²⁶.

V roce 1876 předložil stavitel Labler za provedené práce na zámku dva pololetní účty. V prvním z nich se uvádí provedení omítky 9 stop a 6 palců dlouhé archivoly nad hlavním vchodem, vysoké 31 palců a vyložené na 4,5 palce, s osazením svorníku. Dále uvádí výměnu 4 čtverečních sáhů dlažby na chodbě horního patra, tamtéž opravu stropní omítky tří pokojů. První účet uvádí rovněž nakrytí opěráků kamennými deskami namísto cihel a jejich částečné omítnutí.

Druhý účet uvádí výměnu stropní konstrukce „nad a pod dvěma rohovými a dvěma sousedícími místnostmi horního patra starého, zřejmě levého křídla“. Nad místnostmi bylo osazeno 6 sedmisáhových stropních, resp. vazných trámů. Pod místnostmi bylo osazeno 14 třísáhových trámů ve dvorním traktu a 10 kusů po 3 sázích a 2 stopách v zahradním traktu. Na tyto trámy bylo položeno v

půdě pod lepenici 23 sáhů čtverečních záklopu ve dvorním traktu a 16 čtverečních sáhů záklopu v zahradním traktu. V obou místnostech dvorního traktu bylo položeno 17 čtverečních sáhů a 7 stop záklopu a prkenné podlahy a v zahradním traktu 12 čtverečních sáhů a 4 stopy. Nad křídlem bylo přeloženo 64 čtverečních sáhů šindelové střechy. V místnostech byly otlučeny staré omítky a zhotoveny nové. Ze schodiště do chodby starého křídla byly osazeny dvoukřídlé dveře v dřevěné zárubni²⁷.

Roku 1877 byl dokončen táflováný strop krbového pokoje s předpokojem. Bordury, konzoly, sima, rozety a další dekorativní prvky byly provedeny s bohatou profilací.

V roce 1877 byla provedena rozsáhlá renovace zámecké kaple. Stará cihelná dlažba byla nahrazena cementovými dlaždicemi. Trhliny ve zdech byly vyklínovány, stará omítka byla otlučena a nahrazena novou hlazenou. U velkého arkýřového okna byla vybourána stará zazdívka. Byl osazen nový dubový rám půlkruhového okna v oratoři. Pod ním byla osazena parapetní římsa. U dvou oken se vyměnily střední kamenné sloupky. Do všech oken byly osazeny nové rámy. Na arkýři byla vyměněna vnější parapetní římsa. Některé kamenické prvky byly renovovány kamennými a cementovými doplňky. Byl opraven trámový strop a rozdělen do kazet s ozdobnými lištami. Téhož roku byla opravena i sakristie. Byla zde položena nová dlažba z cementových dlaždic, opraveny a vybíleny omítky v sakristii, sousední klenuté chodbě a bývalém vězení. Strop sakristie byl vyvěšen na rošt. Ohradní zdi zámku a parapet mostu byly opraveny a zčásti nově vyzděny.

Roku 1879 byly opraveny opěráky na straně do zahrady, byly u nich doplněny zvětralé kvádry a vyměněny krycí desky²⁸.

Od roku 1880 doklady o stavební činnosti na přerovském zámku mizí, lze tedy předpokládat, že opravy byly tehdy již hotovy. Dle starší literatury plány přestavby a detailní plány vnitřního novorenesančního zařízení vypracoval malíř a architekt Friedrich Wachsmann. Wachsmannova účast na stavebních úpravách a návrhu mobiliáře přerovského zámku se jeví nanejvýš pravděpodobná, neboť pro arcivévodu Ludvíka Salvátora Toskánského byl činný i na zámku v Brandýse nad Labem, kde rovněž spolupracoval se stavitelem Karlem Lablerem²⁹.

Po smrti arcivévody Ludvíka Salvátora roku 1915 a po změně jeho závěti získal o dva roky později brandýský velkostatek, včetně přerovského zámku, poslední rakouský císař Karel I. Po roce 1918 připadl zámek nově vzniklé Československé republice a byl spravován ministerstvem zemědělství. Dle sdělení památkového ústavu mělo dojít ve dvacátých letech 20. století k ničení vnitřního zařízení zámku. Bylo rovněž upozorněno na chátření sgrafitových fasád. Roku 1930 se jednalo o nové střešní krytině – památkový ústav doporučoval šindel. Za druhé sv. války byl zámek prázdný a stylové zařízení ze 70. let 19. století bylo rozvezeno do hájoven. Roku 1949 přerovský zámek přešel do majetku Ústřední rady čsl. církve. MNV tehdy nechal bez povolení zbořit část ohradní zdi s barokní kapličkou sv. Jana Nepomuckého a zasypat část příkopu. Roku 1955 byly na objektu provedeny větší opravy, především střechy (položení krytiny z břidlicových kamenů). Roku 1957 byl nalezen fragment neznámé sgrafitové výzdoby pod porušenou omítkou věže. Nález měl dokumentovat fázi z doby před zvýšením věže. Původní profilovaná římsa byla opatřena antikizující sgrafitovou výzdobou nad stěnou s rustikovým kvádrováním. Měla být tehdy rovněž rozpoznána část zazděné arkády. Sgrafitové fasády byly restaurovány v letech 1958 až 1976³⁰. Současně v této době probíhaly i další opravy zámku (oprava jižního křídla, oprava nádvoří,...). Historické fotografie z roku 1982 zachycují opravu severního průčelí východního křídla a předloženého schodiště. V 90. letech byl opravován krov východního křídla zámku, nádvoří a hradební zdi. V letech 2001 a 2005 probíhala opět obnova sgrafit na nádvoří a na zámecké věži.

Pro poznání dějin zámku v Přerově nad Labem je nejzásadnějším zdrojem informací stavebně historický průzkum východního křídla zámku od Ludmily Koběrské, Luboše Lancingera a Martina Ebela, provedený v roce 1986. Zmiňovaný stavebně historický průzkum přináší, mj., podrobné odkazy na písemné prameny uložené především v pražských archivech. Nejdůležitější poznatky přinesla excerptce následujících archivních fondů: Stará manipulace; Nová manipulace; České oddělení dvorské komory, Vídeň; Státní památková správa (fondy uloženy v Národním archivu Praha); Velkostatek Brandýs nad Labem (fond uložen ve Státním oblastním archivu Praha); Dvorská komora; Dvorní stavební úřad (fondy uloženy v Archivu Pražského hradu).

Odborná a vlastivědná literatura (viz níže uvedený seznam literatury) věnovala pozornost panskému sídlu v Přerově nad Labem již od konce první poloviny 19. století, počínaje F. A. Heberem. Právě v šestém díle Heberova díla lze nalézt nejstarší dochované vyobrazení přerovského zámku, zachycující stav k roku 1845³¹. Ze starší literatury najdeme podrobnější informace k dějinám tvrze a zámku v Přerově nad Labem v 15. svazku klasického díla Augusta Sedláčka o našich hradech, zámcích a tvrzích³². Kupodivu jen malý prostor je věnován přerovskému zámku v Soupisu památek historických a uměleckých v někdejším českobrodském okrese od Antonína Podlahy. Naopak pozitivem Podlahova soupisu je obrazová dokumentace sgrafitové výzdoby³³.

Novější literatura, zabývající se dějinami panského sídla v Přerově nad Labem, je především encyklopedického charakteru. Nejobsáhlejší heslo k přerovskému zámku přináší šestý díl kolektivního díla Hradů, zámků a tvrzí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku z roku 1989³⁴.

Plány

Národní archiv Praha

fond České oddělení dvorské komory, Vídeň, IV, kart. 14, fol. 46-48, 56-58: Plány na přestavbu zámku v Přerově nad Labem, s. d. (1562), nesign. (Mateo Borgorelli). 1. půdorys přízemí východního křídla. 2. půdorys prvního patra východního a jižního křídla. 3. půdorys druhého patra východního a jižního křídla. 4. půdorys přízemí severního křídla. 5. půdorys patra severního křídla. 6. půdorys druhého patra severního křídla.

fond Státní památková správa, kart. 498: Zaměření zámku Přerova nad Labem, 1952, měřítko 1:100. 1. půdorys přízemí. 2. půdorys prvního patra. 3. půdorys druhého patra. 4. půdorys sklepa, příčný řez. 5. podélný řez.

Státní oblastní archiv Praha

fond Velkostatek Brandýs nad Labem, plány, inv. č. 3864 až 3869: Plány článků a detailů pro úpravu interiéru zámku, s. d., nesign. (patrně 1872, Friedrich Wachsmann), bez měřítka. 1. dveřní výplně dřevěného schodiště v sále. 2. portálová supraporta. 3. dveře z hlavního schodiště do sálu s kamenným ostěním. 4. zábradlí a pilastry dřevěného schodiště v hlavním sále. 5-6. dveřní výplně.

fond Specializovaný ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů, a. s., neuspořádáno: Úvodní projekt rekonstrukce zámku, říjen 1958, SÚRPMO, měřítko 1:100, půdorys přízemí, 1. a 2. patra, řez a pohledy; Projekt dokončovacích a řemeslnických prací a úprav okolí, říjen 1965, ak. arch. Kříž, měřítko 1:100, půdorys přízemí, 1. a 2. patra, řezy, pohled severní a jižní.

Archiv Pražského hradu

Sbírka plánů

složka 206/2,1: Neprovedený návrh přestavby zámku, s. d. (údajně 1666), nesign. 1. půdorys přízemí. 2. půdorys patra.

složka 206/3: Půdorys přízemí, s. d. (údajně 1676), nesign.

složka 206/4,5,6: Plány neprovedené přestavby zámku, použité druhotně jako plány starého stavu, s. d. (vznik v 17. století, úprava 1726), nesign. poznámky J. H. Dinnebiera. 1. půdorys přízemí. 2. půdorys prvního patra. 3. půdorys druhého patra.

složka 206/7,8: Dvě alternativy pracovního návrhu přestavby zámku, s. d., nesign. Půdorys přízemí.

složka 206/9: Alternativní návrh úpravy východního a západního křídla, s. d., nesign., Půdorys přízemí a patra.

složka 206/12,13,10,11: Plány přestavby z doby viceprezidenta české komory hraběte z Vrtby, s. d. (kolem 1675), nesign. 1. půdorys přízemí. 2. půdorys patra. 3. hlavní průčelí. 4. dvorní průčelí.

složka 206/18-27: Plány přestavby z doby prezidenta komory hraběte Vratislava z Mitrovic, s. d. (před 1669), nesign. 1. půdorys přízemí. 2. půdorys patra. 3-4. řezy křídel. 5. pohled hlavního průčelí.

složka 206/28: Plán na úpravu tří místností vlevo od zámecké brány pro císaře, 1732, nesign. Půdorys.

složka 206/14-16: Projekt přestavby zámku pro císařovnu, s. d. (po 1740), nesign. 1. půdorys přízemí. 2. půdorys prvního patra. 3. půdorys druhého patra.

fond Dvorská komora, kart. 1, inv. č. 170: Situační nákres zámku k návrhu B. Wolmuta, s. d. (1560), nesign.

Literatura

- Franz Alexander HEBER, *Böhmens Burgen, Vesten und Bergschlösser*, VI. Band, Prag 1848.
- Jana HRABĚTOVÁ, *Soupis památek okresu Nymburk*, díl I., část 2. Nemovité památky, II. přepracované vydání, Poděbrady 1979.
- Ludmila KOBEŘSKÁ – Luboš LANCINGER – Martin EBEL, *Zámek Přerov nad Labem – východní křídlo. Stavebně historický průzkum*, Praha 1986, rkp.
- Kol. autorů, *Encyklopedie českých tvrzí*, II. díl, Praha 2000.
- Kol. autorů, *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, VI. díl, Praha 1989.
- Kol. autorů, *Soupis vedut vzniklých do roku 1850*, Svazek I/1, Praha 2006.
- Jarmila KRČÁLOVÁ, *Ke knize Evy Šamánkové Architektura české renesance*, in: Umění, 1962, č. 1, s. 74-89.
- Jarmila KRČÁLOVÁ, *Matteo Borgorelli a jeho stavební činnost v Čechách*, Praha 1952, rkp.
- František KUBEC, *Renesanční sgrafitová bosáž ve středních Čechách*, Praha 1996.
- Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, 6. díl, Praha 2004.
- Dobroslava MENCLOVÁ, *České hrady*, II. díl, Praha 1972.
- Milan NOVÁK, *Arcivévoda Ludvík Salvátor – budovatel zámku Brandýs nad Labem*, in: Ludvík Salvátor Toskánský, vědec a cestovatel, v roce 170. výročí narození, Praha 2018, s. 247-256.
- Antonín PODLAHA, *Plány a kresby chované v kanceláři správy hradu Pražského*, in: Památky archeologické XXXIII, 1923, sešit 3-4, s. 286-318.
- Antonín PODLAHA, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese českobrodském*, Praha 1907.
- Emanuel POCHE et al., *Umělecké památky Čech*, III. díl, Praha 1980.
- Justin Václav PRÁŠEK, *Brandeis an der Elbe*, Prag 1915.
- Justin Václav PRÁŠEK, *Urbář brandýský a přerovský*, in: Památky archeologické XXIII, 1909, sešit 7-8, s. 571-582.
- August SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze království Českého*, XV. díl, Praha 1927.
- Jaroslav SCHALLER, *Topographie des Königreichs Böhmen*, X. Theil, Prag und Wien 1788.
- Johann Gottfried SOMMER, *Das Königreich Böhmen*, XII. Band, Prag 1844.
- Eva ŠAMÁNKOVÁ, *Architektura české renesance*, Praha 1961.
- Jaroslav ŠPAČEK, *Přerov nad Labem*, Čelákovice 2017.
- Václav TRNKA, *Kounice a Přerov v Čechách. Historicko-statistický přehled*, Praha 1873.

Hana VESELÁ, *Ludvík Salvátor Toskánský a Přerov nad Labem – střípky ze života Arcivévody*, in: Ludvík Salvátor Toskánský, vědec a cestovatel, v roce 170. výročí narození, Praha 2018, s. 260-266.
Pavel VLČEK, *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*, Praha 1999.

Poznámky pod čarou

- [1](#)Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, 6. díl, Praha 2004, s. 166, předpokládá, že přerovská tvrz byla vybudována v poslední čtvrtině 14. století. Rovněž se domnívá, že tvrz byla vystavěna hutí, jež byla činná na stavbě kostela v Nymburce.
- [2](#)Ludmila KOBĚRSKÁ – Luboš LANCINGER – Martin EBEL, *Zámek Přerov nad Labem – východní křídlo. Stavebně historický průzkum*, Praha 1986, rkp., s. 2-4; August SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze království Českého*, XV. díl, Praha 1927, s. 166-167.
- [3](#)Ludmila KOBĚRSKÁ – Luboš LANCINGER – Martin EBEL, op. cit., s. 6.
- [4](#)Justin Václav PRÁŠEK, *Brandeis an der Elbe*, Prag 1915, s. 545.
- [5](#)Ludmila KOBĚRSKÁ – Luboš LANCINGER – Martin EBEL, op. cit., s. 6-8.
- [6](#)Srov. Jarmila KRČÁLOVÁ, *Ke knize Evy Šamánkové Architektura české renesance*, in: Umění, 1962, č. 1, s. 80.
- [7](#)Ludmila KOBĚRSKÁ – Luboš LANCINGER – Martin EBEL, op. cit., s. 9-10.
- [8](#)Srov. Kol. autorů, *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, VI. díl, Praha 1989, s. 398.
- [9](#)Ludmila KOBĚRSKÁ – Luboš LANCINGER – Martin EBEL, op. cit., s. 14-15.
- [10](#)Ibidem, s. 16.
- [11](#)Justin Václav PRÁŠEK, *Urbář brandýský a přerovský*, in: Památky archeologické XXIII, 1909, sešit 7-8, s. 580.
- [12](#)Ludmila KOBĚRSKÁ – Luboš LANCINGER – Martin EBEL, op. cit., s. 17.
- [13](#)Ibidem, s. 18-19.
- [14](#)Ibidem, s. 19.
- [15](#)Ibidem, s. 21.
- [16](#)Ibidem, s. 21-22.
- [17](#)Ibidem, s. 22.
- [18](#)Ibidem, s. 23.
- [19](#)Ibidem, s. 24-25.
- [20](#)Ibidem, s. 25-27.
- [21](#)Ibidem, s. 27-28.
- [22](#)August SEDLÁČEK, op. cit., s. 168.
- [23](#)Ludmila KOBĚRSKÁ – Luboš LANCINGER – Martin EBEL, op. cit., s. 28-33.
- [24](#)K působení arcivévody Ludvíka Salvátora Toskánského a jeho vztahu k Přerovu nad Labem blíže viz Hana VESELÁ, *Ludvík Salvátor Toskánský a Přerov nad Labem – střípky ze života Arcivévody*, in: Ludvík Salvátor Toskánský, vědec a cestovatel, v roce 170. výročí narození, Praha 2018, s. 260-266.
- [25](#)Ludmila KOBĚRSKÁ – Luboš LANCINGER – Martin EBEL, op. cit., s. 34-35.
- [26](#)Ibidem, s. 36.
- [27](#)Ibidem, s. 36-37.
- [28](#)Ibidem, s. 37-38.

[29](#)K podílu Friedricha Wachsmanna na přestavbě zámku v Brandýse nad Labem naposledy Milan NOVÁK, *Arcivévoda Ludvík Salvátor – budovatel zámku Brandýs nad Labem*, in: Ludvík Salvátor Toskánský, vědec a cestovatel, v roce 170. výročí narození, Praha 2018, s. 247-256.

[30](#)Ludmila KOBĚŘSKÁ – Luboš LANCINGER – Martin EBEL, op. cit., s. 39.

[31](#)Franz Alexander HEBER, *Böhmens Burgen, Vesten und Bergschlösser*, VI. Band, Prag 1848, s. 248. Srov. Kol. autorů, *Soupis vedut vzniklých do roku 1850*, Svazek I/1, Praha 2006, s. 395.

[32](#)August SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze království Českého*, XV. díl, Praha 1927, s. 165-168.

[33](#)Antonín PODLAHA, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese českobrodském*, Praha 1907, s. 119-126.

[34](#)Kol. autorů, *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, VI. díl, Praha 1989, s. 396-399.

7. RESTAURÁTORSKÝ PRŮZKUM A ZÁMĚR FASÁD OBJEKTU

Omítky se sgrafitovou výzdobou jsou lokálně, ale poměrně značně poškozené. Jedná se zejména o místa v soklových partiích, kde je zvýšený vliv vztlínající vlhkosti a v několika případech i zvýšené salinity.

Jevy spojené s povětrnostním vlivy, mrazovými cykly a krystalizací vodorozpustných solí v omítkách vedou k jejich destrukci. Poměrně zásadní jsou místa, kde dochází k erozi povrchu omítkových vrstev sgrafita působením nejčastěji dlouhodobým vymýváním stékající srážkovou vodou. Stékající voda na hranu vyškrábané linie podporuje vliv fyzikálních procesů vedoucích k odlupování jednotlivých vrstev omítkových vrstev. V neposlední řadě zvýšené zavlhčení podporuje růst nízkých rostlin na povrchu omítky.

Omítky fasád bez sgrafitové výzdoby jeví obdobná poškození jednak vlivem vztlínající vlhkosti, tak zatékající srážkovou vodou. Kamenné prvky fasád jsou v různém stupni poškození. Jejich povrch je znečištěn silikátovou krustou a prachovými depozity, v lokální míře se vyskytují nízké rostliny. Tvarové retuše jsou vyžilé jak po barevné tak materiálové stránce, lze předpokládat strukturální degradaci kamenného materiálu pod nimi. U portálů v přízemních částech předpokládáme zvýšenou salinitu.

Restaurátorský záměr

Dochovaná sgrafita jsou, až na několik dochovaných původních částí, rekonstrukcí z 60. let 20. století. V současné době jsou tedy nositeli původního záměru, vzhledu a vlastně i autenticity výzdoby zámku, zasluhují odborný konzervační rehabilitační přístup vedoucí k jejich zachování a sjednocení estetického vjemu.

Čištění povrchu sgrafita navrhujeme pomocí nízkotlaké páry, skalpelů, případně nekovových měkkých kartáčků. Nejprve bude povrch mírně provlhněn parou, tak aby došlo k naměkčení a uvolnění nečistot, následně bude proveden oplach parou, pevněji uchycené nečistoty budou odstraněny skalpely a kartáčky a opět opláchnuty. V místech napadení nízkými rostlinami navrhujeme provést biosanaci a následně zbytky rostlin odstranit výše zmíněnými čistícími procesy. Silně narušená místa omítek navrhujeme odstranit, následně dotčená místa

konsolidovat. Konsolidace bude provedena degradovaných partiích v míře nezbytně nutné. Silně narušené soklové partie navrhuje vzhledem ke zvýšené salinitě odstranit, provést redukci obsahu vodorozpustných solí pomocí opakovaných zábalů či obětovaných omítek.

Výduti a drobné trhliny budou injektovány vhodným materiálem na minerální bázi.

Doplnění vrstev bude provedeno dle tradičních postupů, vhodnými materiály a technikami. Intonaco colorito bude připraveno dle předchozích zkoušek granulometrie, frakcí písků a barevnosti písků. V případě intonaca bianco, bude materiál předem zatónován tak, aby po vyschnutí odpovídal okolnímu dochovanému. Pro rekonstrukce proškrabů budou předem zhotoveny pauzy 1:1. Před aplikací omítkových vrstev doporučujeme dobře podklad smáčet, po jejich aplikaci a provedení finálních proškrabů, mírně povrch vlhčit po dobu 14 dnů pro kvalitní karbonataci vápna. Mírné přechody mezi původními a nově zhotovenými sgrafity utlumit lazurní retuší.

Kamenné prvky budou nejprve opatřeny biosanací, následně budou zbytky rostlin odstraněny nízkotlakou párou. V tomto případě je možné použít systém čištění WAP s regulovaným tlakem. Barevně či materiálově vyžilé plastické retuše navrhujeme odstranit. Poškozená či degradovaná místa konsolidovat vhodným prostředkem na bázi esterů kyseliny křemičité v míře nezbytně nutné.

Doplnění, tvarové retuše budou provedeny minerálním modifikovaným tmelem, probarveným ve hmotě a zapraveným do požadovaného tvaru a povrchové struktury kamene. Barevná retuš bude provedena v lokální míře.

Restaurátorský průzkum fasád je samostatnou přílohou.

8. BIOLOGICKÝ PRŮZKUM A NÁVRH SANAČNÍCH OPATŘENÍ

Konstrukce krovů jsou různého stáří a také podle svého stáří je odstupňován rozsah napadení trámů, a to především tesaříkem krovovým. Aktivita tesaříka je prokazatelná, proto bude nezbytný sanační zásah s likvidačním účinkem. Poškození krovu dřevokaznými houbami je zatím výjimečné, ale to se s postupujícím časem může radikálně změnit, protože do krovu „B“ a „C“ intenzivně zatéká na mnoha místech. Vytváří se tak velmi dobré podmínky pro vznik ohnisek výskytu dřevokazných hub, včetně těch nejnebezpečnějších, jako je dřevomorka domácí.

Situaci možná komplikuje skutečnost, že objekt již několik let „hledá“ nového majitele a současný majitel z pochopitelných důvodů nebude mít velký zájem na tom, aby do objektu investoval mnoho finančních prostředků, které by vyžadovala oprava a sanace krovů a výměna střešní krytiny. Případnému novému majiteli pak může nějaký čas trvat, než se v nově nabyté nemovitosti zorientuje a zajistí si potřebné prostředky, např. úspěšnou žádostí o dotace. Přitom právě rychlost provedení sanace a opravy střechy hraje klíčovou roli, protože škody z prodlení zpravidla narůstají nelineárně.

V této chvíli však platí, že krovy jsou v relativně dobrém zdravotním stavu a lze je opravit metodou tesařských výměn nejvíce poškozených částí, za podmínky zničení aktivních dřevokazných škůdců, zejména tesaříka. Další podmínkou je co nejrychlejší zamezení zatékání střešní krytinou. Technologický postup sanace musí být zkoordinován s případnými dalšími stavebními úpravami, prováděnými např. v rámci adaptace vnitřních prostor pro nové využití. V této fázi návrhu sanace je obtížné charakter a rozsah těchto úprav předpokládat.

Likvidační zásah proti napadení tesaříkem doporučuji provést metodou insekticidních postřiků. Tyto však zpravidla nemají 100%ní účinnost, larvy hluboko uvnitř profilu trámu mohou přežít. Je třeba stav konstrukce pravidelně kontrolovat a ošetření případně opakovat po cca 3 až 5 letech.

V úvahu teoreticky přichází i fyzikální metoda jednorázové a okamžité tepelné likvidace hmyzu horkým vzduchem a následné preventivní chemické ochrany dřeva. Tato metoda má spolehlivý likvidační účinek, je však dosti nákladná. Vyplatila by se v případě kalamitního napadení konstrukce. Aktivita hmyzu je však v našem případě prozatím poměrně slabá. Tepelné ošetření dřeva mikrovlnami ve velkém rozsahu je také nereálné, lze ho však použít k lokálnímu ošetření aktivně napadených prvků, není-li plánovaná jejich výměna. Ošetření mikrovlnami má však svá úskalí a podmínky - podrobněji v kap. 5.3.3. Další opatření a poznámky.

Sanace krovů

- Demontovat prkenný záklop dřevěných v rozsahu celého půdorysu a dočasně demontovat tepelně izolační desky a podkladní fólii, přichycenou k bokům vazných, resp. stropních trámů (v případě krovu „C“, možná i „B“)
- Vyklidit a vyčistit půdní prostor, vč. suti a prachu. Případné zazděné části vazných trámů, pozednic a stropních trámů vysekat ze zdiva a alespoň podél boků trámu odhalit větranou vzduchovou mezeru. Spáry vyčistit od suti a prachu. Zazděná zhlaví trámů při průzkumu nebyla zjištěna, mohou se však vyskytovat v nepříístupných částech, např. pod záklopem.
- Provést doplňkový průzkum krovů v dosud zakrytých částech a upřesnit rozsah výměn, případně postup sanace.
- Zdivo v kapse a dřevo zazděných zhlaví zdravých trámů (vyskytují-li se) po očištění od zbytků malty, prachu a jiných nečistot chemicky ošetřit 2x postřikem 10% roztoku Lignofix Super (min. příjem koncentráту 20 g/m²). Zhlaví trámů podložit na zdivu impregnovaným dubovým nebo akátovým prkénkem a pruhem asfaltového izolačního pásu, je-li to možné bez zásahu do pohledových částí konstrukce (např. do stropního fabionu).
- Poškozené trámy v rozsahu dle grafické přílohy a výsledku doplňkového průzkumu vyměnit za nové z měkkého jehličnatého dřeva. Nové dřevo musí být úplně odkorněné, bez větších oblin (ostrohranně řezané, hoblované), vysušené na vlhkost pod 20%. Výrazně levotočivé, nebo dřevo s jinými zjevnými vadami, bránícími jeho využití ke stavebním konstrukcím, je třeba vyřadit.

- Šetrně očistit povrch trámů od zbytků nátěrů, prachu, mastnoty a jiných nečistot. Přitom nesmí být odtesávána povrchová vrstva dřeva, silněji poškozená dřevokazným hmyzem (metodika památkové péče toto v běžných případech zakazuje i s vědomím, že chemické ošetření na takových trámech má sníženou účinnost). Očištění povrchu trámů doporučuji provést rýžovým kartáčem ve směru dřevních vláken a odsátím prachu průmyslovým vysavačem.
- Před chemickým ošetřením doporučuji ponechávané, ale zjevně aktivně tesaříkem napadené části trámů prohrát mikrovlnným ohřevem na sterilizační teplotu nad +55°C. Při aplikaci je nutné dodržet všechna bezpečnostní opatření, zejména proti vzniku požáru – viz. informace v kap. 5.3.3. Další opatření a poznámky.
- Povrch trámů po očištění ošetřit postřikem 20% roztoku Lignofix I-Profi, a to v množství:
 - v prostoru krovu „A“ (řezané dřevo s drsným povrchem) 2x postřik (min. příjem 50 g/m² - zásah s likvidačním účinkem proti hmyzu)
 - v prostoru krovu „B“ a „D“ (tesané dřevo s hladkým povrchem) 3x postřik (min. příjem 50 g/m² - zásah s likvidačním účinkem proti hmyzu)
 - v prostoru krovu „C“ (řezané hoblované dřevo s hladkým povrchem) 2x postřik (min. příjem 20 g/m² - zásah s preventivním účinkem proti hmyzu)
- Trámy nebo jejich části, zabudované v třídě použití 2 (dle ČSN EN-335) doporučuji chemicky ošetřit prostředkem s kombinovaným účinkem proti hmyzu a houbám, a to 2x postřikem 5% roztoku Lignofix Super (min. příjem koncentráту 10 g/m²).
- Provést celkovou výměnu střešní krytiny vč. podkladu. Předpokládám, že bude zvolena opět krytina z břidlicových kamenů, a to buď krytí šupinou, nebo čtvercem s poloobloukem („Bogenschnitt“). Tloušťka prken nového bednění musí splňovat požadavky pravidel pro pokrývání střech přírodní břidlicí Cechu pokrývačů, klempířů a tesařů ČR. Pod kameny musí být instalován kvalitní podkladní pás. Skladba krytiny vedle schodišťové věže se spádem 22° by měla být řešena s těsným podstřeším. Nutno počítat i s opravou komínů a klempířských prací.
- Obnovit tepelně izolační skladbu dřevěných stropů podle projektu s ohledem na omezení možnosti vzniku kondenzace vzdušné vlhkosti ve skladbě stropu.
- Staticky posoudit a případně posílit trámový rošt hlavní plné vazby v krovu „B“ pod špičkou valby. Případně provést tesařské úpravy k obnovení funkce věšadla.
- Jednou za rok až za dva roky na konci léta provést kontrolu stavu krovu. Při zjištění přetrvávající aktivity dřevokazného hmyzu chemické ošetření prostředkem s likvidačním účinkem proti hmyzu zopakovat cca po 3 až 5 letech.

9. PRŮZKUM VLHKOSTI A SALINITY ZDIVA A NÁVRH OPATŘENÍ

Technický stav stavebních konstrukcí byl zkoumán na základě studia dostupných podkladů, smyslovým posouzením konstrukcí a celkové situace v rámci místního šetření, orientačním měřením vlhkosti konstrukcí elektrickým odporovým vlhkoměrem a měřením vlhkosti a salinity laboratorním rozbořem vzorků zdiva.

Východní křídlo zámku je podsklepeno. Voda ze střechy je odváděna nástřešními žlaby a svody na přilehlý terén či pod terén do jednotlivých vsaků. Objekt je obehnán hlubokým příkopem, což je z hlediska vztlínání spodní vody a zemní vlhkosti příznivé. Starší hydroizolace ani jiná zvláštní stavební opatření proti pronikání vlhkosti do zdiva (větrací odvlhčovací systém, vodonepropustné stavivo, drenáže apod.) nebyly zjištěny a ani nejsou očekávány.

Zdivo v objektu vykazuje převážně nízkou vlhkost. Lokálně se vyskytuje vlhkost zvýšená. Salinita zdiva je celkově nízká. Vzhledem k charakteru stavby a její památkové hodnotě není nutné žádné razantní hydroizolační opatření spočívající v dodatečném vložení hydroizolace do předem připravené horizontální spáry či v aplikaci systému infuzních clon.

Pro snížení vlhkosti zdiva je vhodné odstranit v úrovni suterénu neprodyšné mazaninové podlahy. Odvod vlhkosti je možné podpořit vybudováním podlahových vzduchových kanálů při interiérovém líci stěn s přívodem i odvodem vzduchu do atmosféry. Uvažovat lze rovněž i o odstranění novodobých neprodyšných soklových omítek. Ty by byly nahrazeny novými propustnými, porézními omítkami na bázi trasvápenného pojiva a kvarcitového písku, které umožňují odpar vody přítomné v konstrukci. Použití standardních hydrofobních sanačních omítek, které utěsňují povrch zdiva a uzavírají vlhkost ve zdivu, se nedoporučuje, jelikož voda ve zdivu se kumuluje a přesouvá se do jiných oblastí (zpravidla výše).

V rámci řešení vlhkosti zdiva by měla být rovněž provedena revize a úprava odvodu dešťové vody od paty zdiva.

Stávající zavlhčení zdiva aktuálně významně neohrožuje stavbu. Konkrétní opatření sanace vlhkosti může být upřesněno až po stanovení nového využití objektu a specifikaci souvisejících stavebních zásahů a prací.

10. STAVEBNĚ TECHNICKÝ PRŮZKUM OBJEKTU

Budova zámku

Objekt zámku se až na střešní plášť a vnější omítky nachází v relativně dobrém stavebně technickém stavu (více jednotlivé dílčí průzkumy). Vodorovné ani zděné nosné konstrukce nevykazují statické poruchy (trhliny, deformace). Truhlářské prvky jsou rovněž v dobrém technickém stavu. Částečně dožilá je pouze dřevěná terasa nacházející se v severním průčelí východního křídla.

Interiér objektu prošel v druhé polovině 20. století množstvím úprav, které jsou z hlediska technického vyhovující, ale z památkového hlediska jsou hodnoceny jako nevhodné, poplatné době svého vzniku. Nejvíce rušivé se jeví betonové podlahy, dodatečné cihelné příčky v suterénu a novodobé okenní výplně.

Dům č.p. 242, tzv. kastelánský domek

Objekt se nachází v relativně dobrém stavebně-technickém stavu, avšak jeho novodobé stavební úpravy byly provedeny velmi necitlivě (východní přístavba, vnitřní příčky, okenní a dveřní výplně, podlahy). V objektu se vyskytuje zvýšená vlhkost soklového zdiva projevující se degradací spodních partií omítek. Zvýšená vlhkost je způsobena absencí horizontální izolace a zřízením betonových podlah, které neumožňují odpar zemní vlhkosti.

Novodobé, typizované okenní výplně a dveřní výplně v ocelových zárubních jsou již dožilé. Dožilé je rovněž stávající technické vybavení stavby – zdravotní technika, elektroinstalace.

Střešní plášť se nachází v dobrém stavu. Dřevěné konstrukce stropů a krovu jsou rovněž v dobrém stavu bez rozsáhlého biotického poškození.

Kamenný most

Kamenný most se nachází v relativně dobrém stavebně technickém stavu s výjimkou jeho poprsných zdí (plné zábradlí). Na části těchto zdí chybí kamenné krycí desky a dochází zde k rozvolnění struktury zdiva.

11. NÁVRH OPATŘENÍ

Budova zámku

Nejpalčivějším problémem stavby je v současnosti havarijní stav střešního pláště. Střešní krytinou i podstřešní hydroizolací (zejména u východního křídla a při styku obou křídel) zatéká. Dle provedeného biologického průzkumu jsou krovy v relativně dobrém zdravotním stavu, což se však může při neřešení tohoto problému velmi rychle změnit. Návrh sanace krovu je detailně popsán v kapitole 8. Biologický průzkum a návrh sanačních opatření.

Nově provedená krytina nebude však dle návrhu ing. Rohlíčka složena z břidlicových kamenů, neboť stávající řešení je novodobé (1955) a nemá historické opodstatnění. V historických pramenech a na dobové ikonografii se objevuje krytina šindelová a keramická (ploché pálené tašky – bobrovky, na věži pak opět krytina keramická a plechová. Provedení střešní krytiny z modřínového šindele je finančně velmi nákladné. Z tohoto důvodu navrhujeme provést nový střešní kryt z plochých keramických šablon tzv. bobrovek (cca 30% z ceny šindelové krytiny), přičemž nároží a hřebeny by byly kryty do malty kladenými hřebenáči. Po dožití stávajícího střešního pláště věže je možné zde použít obě z historicky doložených krytin.

Veškeré funkční klempířské prvky střešního pláště budou provedeny z měděného pechu (tj. oplechování štítových a požárních zdí, oplechování komínů a střešních prostupů). Stávající svody a nástřešní okapové žlaby budou sejmuty a nahrazeny novými měděnými svody a žlaby podokapními dle historického řešení.

V souvislosti s obnovou střešního pláště budou opraveny porušené části komínových těles včetně jejich omítnutí a osazení novými kamennými krycími deskami. Při obnově střešního pláště je nezbytné zajistit a konzervovat omítky schodišťové věže vystupující nad střechem jižního křídla budovy.

Společně s opravou krovu a střešního pláště bude ze stropní konstrukce třetího nadzemního podlaží odstraněna parozábrana a minerální vata instalovaná mezi vaznými trámy. Nová skladba stropu bude navržena a posouzena z hlediska stavební fyziky až s ohledem na nové využití objektu.

Pro potřeby obnovy střešního pláště musí být po obvodu stavby vyzdviženo stavební lešení. Toto lešení by bylo v ideálním případě využito i ke konzervaci a restaurování omítek a sgrafitové výzdoby fasád. Ty se rovněž nacházejí ve výrazně špatném stavebně technickém stavu a hrozí jejich zánik. Pokud by finanční možnosti vlastníka neumožňovaly kompletní obnovu fasád, je nezbytné toto lešení využít pro provedení podrobného doplňujícího restaurátorského průzkumu a zajištění nejohroženějších partií historických omítek pomocí injektáže a tmelení. Před provedením doplňujícího průzkumu a stavbou lešení musí být provedena fotogrammetrická dokumentace fasád. Způsob restaurování omítek je detailně popsán v kapitole 7. Restaurátorský průzkum a záměr fasád objektu.

Stávající dřevěná terasa nacházející se v severním průčelí východního křídla je již z velké části dožilá a bude nutná její celková oprava.

V interiéru stavby jsou doposud dochovány některé gotické a renesanční prvky a výmalby. Hodnotnými prvky stavby jsou však i uměleckořemeslné prvky (dvevní výplně) pocházející z doby zdařilé přestavby realizované arcivévodou Ludvíkem Salvátorem Toskánským v druhé polovině 19. století. Okenní výplně z této doby jsou doposud uloženy v podkroví. Stávající nevhodné novodobé okenní výplně je tedy možné nahradit jejich věrnými replikami. Novodobé podlahy by bylo vhodné nahradit replikami podlah historických (cihelne dlahy, tesařské podlahy). Oprava interiéru stavby včetně výměny novodobých truhlářských výplní je však v tuto chvíli zbytná a bude opět specifikována až s ohledem na nové využití objektu.

Dům č.p. 242, tzv. kastelánský domek

Z objektu budou odstraněny novodobé, nevhodně řešené a z velké části již dožilé konstrukce a prvky – východní přístavba (veranda), nepůvodní omítky, novodobé okenní a dvevní výplně, neprodyšné betonové podlahy, technické zařízení stavby.

Stávající zdivo bude doplněno dodatečnou horizontální hydroizolací z plastové fólie vkládané do předem připravené spáry. V rozsahu celé budovy budou provedeny nové podlahy s příslušnou hydroizolací. V pobytových místnostech budou zhotoveny podlahy s dřevěnou

nášlapnou vrstvou, v chodbách a sociálním zařízení s nášlapnou vrstvou keramickou. Nové okenní a dveřní výplně budou zhotoveny jako analogie historických výplní – špaletová okna a dveře rámových konstrukcí osazené v dřevěných zárubních. Omítky budou provedeny nově dle tradičních technologií. V objektu bude instalováno nové technické zařízení stavby (vytápění, zdravotnická, elektroinstalace).

Střešní plášť zhotovený z keramické skládané ploché krytiny tzv. bobrovky nevyžaduje žádné úpravy. Je však nutné počítat s obnovou střešního pláště pultové střechy s nízkým sklonem nad západní přístavbou.

Kamenný most

Zcela nezbytné je lokální přezdění rozvolněného zdiva plného zábradlí mostu a doplnění chybějících kamenných krycích desek. Provedena bude rovněž nová izolace mostovky a položena dlažba. Zdivo mostu bude vyspraveno. Při celkové obnově mostu by mělo být zváženo odstranění zazdívek mostních oblouků a jeho omítnutí (dle ikonografických pramenů byl most omítnut).

12. KVALIFIKOVANÝ ODHAD NÁKLADŮ

Kvalifikovaný odhad nákladů vychází z analogických akcí realizovaných v posledních dvou letech. Při stanovení ceny díla byl výchozím podkladem obestavěný prostor stavby a z referenčních staveb získané jednotkové ceny.

Práce neodkladné, při jejichž neprovedení hrozí nevratné ztráty na majetku a souhrnné kulturně-historické hodnotě stavby

Obnova střešního pláště (900 m²)/ 2.000.000,- Kč bez DPH

Obnova konstrukce krovu (1765 m³)/ 4.500.000,- Kč bez DPH

Obnova konstrukce stropů nad 3.N.P.(390 m²)/ 1.200.000,- Kč bez DPH

Obnova fasád (1625 m²)/ 9.500.000,- Kč bez DPH

Bližší specifikace neodkladných prací viz kap. 11 Návrh opatření

V případě **generální obnovy celého objektu** spojené s jeho novým využitím je třeba uvažovat s částkou 80.000.000,- Kč bez DPH. Cena generální obnovy vychází z obestavěného prostoru (9350 m³) a obvyklé ceny za 1 m³ (8.500,- Kč bez DPH/m³).

V této ceně je započítáno následující:

- obnova střešního pláště
- obnova konstrukce krovu
- obnova dřevěných stropních konstrukcí
- odstranění recentních a nevhodně provedených podhledů a příček

- kompletní výměna nepůvodních a dožilých okenních a dveřních výplní za repliky původních
- restaurování původních kamenických, zámečnických a truhlářských prvků stavby
- restaurování původních souvrství interiérových omítek a výmaleb
- nové nášlapné vrstvy podlah
- nové technické zařízení stavby, tj. zdravotní technika, vytápění, silnoproudé a slaboproudé elektroinstalace (EPS, EZS, strukturovaná kabeláž)
- hydroizolační opatření
- sadové úpravy, zpevněné plochy, venkovní osvětlení

Dům č.p. 242, tzv. kastelánský domek (obestavěný prostor 420 m³)/ 3.500.000,- Kč bez DPH

Kamenný most 2.500.000,- Kč bez DPH

13. PŘEHLED POUŽITÉ LITERATURY A TECHNICKÝCH NOREM

Literatura:

Jiří BAIER, Zdeněk TÝN: *Ochrana dřeva*. Praha, 1996.

BALÍK, Michael. *Vysušování dřeva*. Praha: Grada, 1999, 3 sv. (60, 113, 121 s.). Profi & hobby. ISBN 80-7169-184-4.

BALÍK, Michael. *Vlhkost v domě: odstraňování a prevence*. Praha: Grada Publishing, 2020, 91 s. ISBN 978-80-271-2892-1.

Manfred GERNER: *Tesařské spoje*. Grada Publishing, Praha, 2003.

GIRSA, Václav. *Předprojektová příprava a projektová dokumentace v procesu péče o stavební památky*. Praha: Národní památkový ústav, 2004, 108 s. Odborné a metodické publikace. ISBN 80-86234-36-3.

Franz Alexander HEBER, *Böhmens Burgen, Vesten und Bergschlösser*, VI. Band, Prag 1848.

Jana HRABĚTOVÁ, *Soupis památek okresu Nymburk*, díl I., část 2. Nemovité památky, II. přepracované vydání, Poděbrady 1979.

Ludmila KOBĚRSKÁ – Luboš LANCINGER – Martin EBEL, *Zámek Přerov nad Labem – východní křídlo. Stavebně historický průzkum*, Praha 1986, rkp.

Michal KLOIBER, Miloš DRDÁČKÝ: *Diagnostika dřevěných konstrukcí*. Informační centrum ČKAIT, s.r.o., 2015

Kol. autorů, *Encyklopedie českých tvrzí*, II. díl, Praha 2000.

Kol. autorů, *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, VI. díl, Praha 1989.

Kol. autorů, *Soupis vedut vzniklých do roku 1850*, Svazek I/1, Praha 2006.

Kol.: *Ochrana dřevěných konstrukcí. Sborník přednášek*. Štátný dřevárský výzkumný ústav Bratislava, Pražská stavební obnova o.p. Praha, Praha, 1988

Kol.: *Nové nedestruktivní metody diagnostiky a sanace dřevěných konstrukcí, sborník ke konferenci konané 24. až 25.09.2014 v Ústavu makromolekulární chemie AV ČR v Praze*. ŠMÍRA – PRINT, s.r.o., 2014.

Jarmila KRČÁLOVÁ, *Ke knize Evy Šamánkové Architektura české renesance*, in: *Umění*, 1962, č. 1, s. 74-89.

Jarmila KRČÁLOVÁ, *Matteo Borgorelli a jeho stavební činnost v Čechách*, Praha 1952, rkp.

Jaroslav KRÍSTEK, Jaroslav URBAN: *Lesnická entomologie*. Academia, 2004

František KUBEC, *Renesanční sgrafitová bosáž ve středních Čechách*, Praha 1996.

Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, 6. díl, Praha 2004.

Jiří KUNECKÝ, Petr FAJMAN, Hana HASNÍKOVÁ, Petr KUKLÍK, Michal KLOIBER, Václav SEBERA, Jan TIPPNER: *Metodika. Celodřevěné plátové spoje pro opravy historických konstrukcí*. Ústav teoretické a aplikované mechaniky AV ČR, v. v. i., Lesnická a dřevařská fakulta, Mendelova univerzita v Brně, Fakulta stavební, ČVUT v Praze, 06/2015.

Dobroslava MENCLOVÁ, *České hrady*, II. díl, Praha 1972.

Milan NOVÁK, *Arcivévoda Ludvík Salvátor – budovatel zámku Brandýs nad Labem*, in: *Ludvík Salvátor Toskánský, vědec a cestovatel, v roce 170. výročí narození*, Praha 2018, s. 247-256.

Antonín PODLAHA, *Plány a kresby chované v kanceláři správy hradu Pražského*, in: *Památky archeologické XXXIII*, 1923, sešit 3-4, s. 286-318.

Antonín PODLAHA, *Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese českobrodském*, Praha 1907.

Emanuel POCHE et al., *Umělecké památky Čech*, III. díl, Praha 1980.

Justin Václav PRÁŠEK, *Brandeis an der Elbe*, Prag 1915.

Justin Václav PRÁŠEK, *Urbář brandýský a přerovský*, in: *Památky archeologické XXIII*, 1909, sešit 7-8, s. 571-582.

Petr PTÁČEK: *Ochrana dřeva*. Praha, 2009."

Jan M. ŘIHÁK, Radovan MIKULA: *Pokrývačství. Tradice z pohledu dneška*. Grada Publishing, a.s., Praha, 2003.

August SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze království Českého*, XV. díl, Praha 1927.

Jaroslaus SCHALLER, *Topographie des Königreichs Böhmen*, X. Theil, Prag und Wien 1788.

SOLAŘ, Jaroslav. *Odstraňování vlhkosti: sanace vlhkého zdiva*. Praha: Grada, 2013, 101 s. Profi & hobby. ISBN 978-80-247-4708-8.

Johann Gottfried SOMMER, *Das Königreich Böhmen*, XII. Band, Prag 1844.

Eva ŠAMÁNKOVÁ, *Architektura české renesance*, Praha 1961.

Ondřej ŠEFCŮ, Jan VINAŘ, Marie PACÁKOVÁ: *Metodika ochrany dřeva*. SUPP v Praze, příloha časopisu Zprávy památkové péče, roč. 60 (2000)

Jaroslav ŠPAČEK, *Přerov nad Labem*, Čelákovice 2017.

Václav TRNKA, *Kounice a Přerov v Čechách. Historicko-statistický přehled*, Praha 1873.

Hana VESELÁ, *Ludvík Salvátor Toskánský a Přerov nad Labem – střípky ze života Arcivévody*, in: Ludvík Salvátor Toskánský, vědec a cestovatel, v roce 170. výročí narození, Praha 2018, s. 260-266.

Jan VINAŘ a kol.: *Historické krovy, typologie, průzkum, opravy*. Grada Publishing, Praha, 2010.

Pavel VLČEK, *Ilustrovaná encyklopedie českých zámků*, Praha 1999.

VLČEK, Milan. *Poruchy a rekonstrukce staveb*. 2. dupl. a opr. vyd. Brno: Era, 2003, vi, 222 s. Technická knihovna. ISBN 80-86517-56-X.

Alexej Ivanovič VORONCOV, Hana ČERVINKOVÁ: *Škůdci dřeva*. Praha, 1986

Jaroslav ŽÁK, Ladislav REINPRECHT: *Ochrana dřeva ve stavbě*. Praha, 1998

Normy, směrnice, řády:

ČSN EN 1991-1-1 (730035)- Zatížení stavebních konstrukcí

ČSN P 73 0610 - Hydroizolace staveb - Sanace vlhkého zdiva - Základní ustanovení

ČSN 49 0600-1 - Ochrana dřeva - Základní ustanovení - Část 1: Chemická ochrana.

ČSN 49 0600-1 Ochrana dřeva - Základní ustanovení - Část 1: Chemická ochrana.

ČSN 49 0600-4 Ochrana dřeva - Základné ustanovenia. Ochrana nátěrovými látkami.

ČSN EN 335 Trvanlivost dřeva a materiálů na bázi dřeva - Třídy použití: definice, aplikace na rostlé dřevo a na výrobky na bázi dřeva.

ČSN EN 350 Trvanlivost dřeva a materiálů na bázi dřeva - Zkoušení a klasifikace odolnosti dřeva a materiálů na bázi dřeva proti biologickým činitelům.

ČSN EN 351-1 Trvanlivost dřeva a materiálů na bázi dřeva. Rostlé dřevo ošetřené ochrannými prostředky. Část 1: Klasifikace průniku a příjmu ochranného prostředku.

ČSN 73 1702 Navrhování, výpočet a posuzování dřevěných stavebních konstrukcí – Obecná pravidla a pravidla pro pozemní stavby.

ČSN 73 2824-1 Třídění dřeva podle pevnosti. Část 1: Jehličnaté řezivo

ČSN EN 338 Konstrukční dřevo – Třídy pevnosti.

ČSN EN 1310 Kulatina a řezivo – Metody měření vad.

ČSN EN 1481-1+A4 Dřevěné konstrukce – Konstrukční dřevo obdélníkového průřezu tříděné podle pevnosti. Část 1: Obecné požadavky.

ČSN EN 1912+A4 Konstrukční dřevo – Třídy pevnosti – Přiřazení vizuálních tříd jakosti a dřevin.

ČSN 73 1901 Navrhování střech – základní ustanovení.